

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX AUGUST - RUGPJŪČIO 25, 1994 Nr. 33

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

DAINAVO IR ŠOKO VISA LIETUVA...

Vaidai iš Pasaulio lietuvių dainų šventės Vilniuje 1994 m. Viršutinėje nuotraukoje - dalis Amerikos lietuvių delegacijos pakeliui į Vingio parką; apatinėje - choro dirigentas D. Polikaitis iš Chicagos su deglu rankose eina prie aukuro uždegti Dainų šventės ugnį.

V. Klorio nuotr.

JAV LIETUVIŲ BEDRUOMENĖ PRAŠO PARAMOS PREZIDENTĄ BILL CLINTONĄ

JAV Lietuvių bendruomenės pirmininkas Vytas Maciūnas, Krašto valdybos vardu, parašė JAV prezidentui Bill Clinton laišką, kuriame reiškiamas susirūpinimas dėl Rusijos daromo spaudimo Lietuvai, siekiant išreikalauti nevaržomą karinį tranzitą per jos teritoriją. Laiške rašoma:

Gerbiamas p. Prezidente,

Mes esame susirūpinę, kad numatytos politinio ir ekonominio bendradarbiavimo bei partnerystės gairės tarp JAV ir Baltijos valstybių gali neduoti laukiamų rezultatų, jeigu Rusijos karinis transportas eis per Lietuvą į Karaliaučius.

Rusijos valdžia daro didžiulį ekonominį spaudimą Lietuvai, siekdama išreikalauti, kad ji sutiktų su nevaržomu Rusijos kariuomenės tranzitu tarp Karaliaučiaus Baltarusijos ir Rusijos federacijos. Neseniai Rusija padvigubino muitus Lietuvos eksportams į Rusiją, o Rusijos parlamentas atsisako ratifikuoti palankiausio prekybos režimo su Lietuva sutartį, kuri buvo pasirašyta pra-

ėjusių metų lapkričio mėnesį.

Amerikos Lietuvių bendruomenė labai rimtai žiūri į Rusijos karinį tranzitą per Lietuvą ir laiko, kad būtų tragiška, jei, jėga primestos tranzito sutarties pretekstu, Rusijos daliniai vėl sugrižtų į Lietuvą tuo metu, kada jie yra išvedami iš Latvijos ir Estijos. Dešimtys tūkstančių amerikiečių šiuo metu važinėja į Lietuvą. Rusijos dalinių buvimas tik atgrasintų turizmą ir keliones į Lietuvą verslo reikalais.

Reikalaujama nevaržomo karinio tranzito per Lietuvą, Rusija stengiasi užbėgti už akių galimoms diskusijoms dėl demilitarizavimo tos teritorijos, kurią Rusijos karinės pajėgos tebeokupuoja ir vadina Kaliningradu.

Rusijos demokratizavimas negalės būti pasiektas, jei bus pažeidžiama nepriklausomybė ir suverenumas tokių jos kaimynų kaip Lietuva. Mes prašome, kad Jūsų administracija imtųsi atitinkamų veiksmų užtikrinti, kad Jūsų liepos 6 d. Rygoje išsakyta politika Baltijos šalių atžvilgiu būtų įgyvendinta.

★★★★★

MIRĖ NATO VADOVAS

Rugpjūčio 13 d., savo namuose Briuselyje, sulaukęs 59 metų amžiaus, mirė Šiaurės Atlanto gynybos sąjungos NATO vadovas Manfred Woerner. Pirmasis vokiečių NATO generalinio sekretoriaus pareigose, Woerner

tvirtai tikėjo, jog Europos ir Šiaurės Amerikos saugumas - neišskiriamas.

Woerner buvo šalininkas pozicijos, kad Rytų Europos šalys ilgainiui būtų priimtos į NATO, jei įvykdys nustatytas sąlygas.

LIETUVOS SAUGUMUI UŽTIKRINTI

Neatslūgsta Lietuvoje įtampa dėl valdžios ketinimų įteisinti Rusijos karinį tranzitą per Lietuvą. Tai, daugelio nuomone, priylgsta Lietuvos įsijungimui į Rusijos karinę sistemą, kas, suprantama, iš esmės nulemtų ir tolesnį Lietuvos likimą. DIRVA gavo grupės žymių Lietuvos ir išeivijos žmonių pasirašytą "Atsišaukimą dėl Lietuvos saugumo".

Lietuvos piliečiai!

Susirūpinimas Lietuvos saugumu paskatino mus šiuo atsišaukimu kreiptis į Jus. Gyvename metą, nuo kurio priklauso, ar Lietuva įžengs į XXI amžių isitvirtinusi Europos krikščioniškosios civilizacijos tautų šeimoje, ar liks veikiamą Eurazijos grėsmės. Lietuvos saugumas yra būtina sąlyga jos demokratinei ir kultūros raidai.

Labai didelę reikšmę Lietuvos raidai ir saugumui turi 50 metų senumo ir iki šiol neišspręsta tarptautinė problema - buvusiai SSRS pavestas administruoti okupuotas Karaliaučiaus kraštas. Tik laisva ir savarankiška šio

krašto raida pasitarnautų Lietuvos ir Europos saugumui. Tuo tarpu Rusija čia stiprina savo karines pajėgas, siekdama išsaugoti savo karinės jėgos veiksnį Europos viduje.

Nors okupacinė kariuomenė pasitraukė iš Lietuvos, tačiau Lietuva tebelieka pavojingai - tarsi Rusijos repelėse - išprausta tarp dviejų labiausiai sukarintų Europoje teritorijų - Karaliaučiaus krašto ir Baltarusijos. Be to, Rusija trukdo Lietuvai realiai užsitikrinti saugumą Vakarų Europos gynybos struktūrose ir, pasak oficialių Maskvos pareiškimų, siekia pagrindinio strateginio tikslo - išsaugoti Rusijos "karinį buvimą"

Baltijos valstybėse.

Visiškai aišku, kad tokiomis aplinkybėmis pats Rusijos karinio tranzito per Lietuvą įteisinimas iš esmės nulemtų Lietuvos likimą, nes tada Lietuvos teritorija ir jos oro erdvė sujungtų Baltarusiją ir Karaliaučiaus kraštą į vientisą Rusijos karinę sistemą, o Lietuva taptų jos sudėtine dalimi.

Rusija ir kitokiais būdais stengiasi pajungti Lietuvą: ji nesilaiko pasirašytų sutarčių ir sudaro išskirtinai nepalankias sąlygas prekybai, stengiasi steigti Lietuvos teritorijoje savo ekonomines bazes. Per asmeniškai suinteresuotus tarpininkus arba tiesiogiai

Rusija jau perima strategiskai svarbių Lietuvos ekonomikai - ypač susijusių su energetika - įmonių ir transporto įrenginių nuosavybę. Rusijos valstybinės monopolijos "Gazprom" ir "Lukoil" įgyja žymią Lietuvos valstybės nuosavybės dalį "Lietuvos dujų", "Azoto" ir "Naftos" įmonėse. Rusijos valdžia atvirai teigia, kad Lietuvos naftos terminalo statyba prieštarauja Rusijos interesams. Todėl šios statybos vilkinimu nereikia stebėtis. Lietuvos ekonomikos saistymas su Rusija stabdo būtinus ir neatidėliotinus pramonės pertvarkymus, pasmerkdamas šalį atsilikimui ir keldamas pavojų Lietuvos saugumui.

Ne tik nuo valdžios, bet ir nuo Lietuvos piliečių priklauso, ar Lietuva sustiprins savo saugumą, atsispidama Rusijai ir ryžtingai įsijungdama į Vakarų Europos saugumo ir ekonomikos struk-

tūras, ar Rusija vėl pajungs Lietuvą sau.

Matydami iškylusį pavojų Lietuvai, mes, pasirašiusieji šį atsišaukimą, kreipiamės į visus Lietuvos piliečius, ragindami nelikti abejingais Lietuvos saugumui ir pačios valstybės likimui.

Mes remiame Lietuvos apsisprendimą ir visas konkrečias bei ryžtingas pastangas jgtis į Europos Sąjungą ir Vakarų Europos Sąjungą, tapti NATO nare.

Mes griežtai raginame Lietuvos Vyriausybę joku būdu neįteisinti Rusijos karinio tranzito per Lietuvos teritoriją bei neleisti tam tikslui naudoti Lietuvos oro erdvės.

Kadangi valstybės sienos su NVS gynyba yra neatskiriama dalis krašto apsaugos sistemos, aprėpiančios visą valstybės sienos ir teritorijos gynybą sausumoje, oro erdvėje ir jūroje, todėl Seimo (Nukelta į 4 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

• **NORVEGAI DOMISI BŪTINGĖS TERMINALO STATYBA** Kaip Eltai pranešė Vyriausybės atstovas spaudai, Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius rugpjūčio 12 d. priėmė Norvegijos karalystės laikinąjį reikalų patikėtinį Arnę B. Honningstadą jo paties prašymu. Kalbėtasi apie Skandinavijos ir Baltijos valstybių politinį bei ekonominį bendradarbiavimą Norvegijos diplomatas, iki šiol vadovaujantis Norvegijos užsienio reikalų ministerijos energetikos skyriui, domėjosi Būtingės naftos terminalo statybą bei užsienio firmų galimybėmis dalyvauti įgyvendinant šį projektą. Pokalbio metu buvo konkrečiai aptarti Norvegijos firmų ketinimai dalyvauti Lietuvos projektuose komunikacijų srityje.

• **ATVYKS MASKVOS MERAS.** Į Lietuvą su darbo vizitu Maskvos meras Jurijus Lužkovas atvyksta rugpjūčio 19 dieną. Planuojama, kad šio vizito metu bus pasirašyta sutartis tarp Lietuvos Respublikos pramonės ir prekybos ministerijos ir Maskvos miesto dėl prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo. Kadangi Maskvai, kaip ir keliems kitiems didiesiems Rusijos miestams, taikomas palankesnis įvežamų prekių apmokestinimo režimas, ši sutartis turėtų suaktyvinti prekybą tarp Lietuvos ir Rusijos sostinės.

• **UŽMEGZTI DIPLOMATINIAI SANTYKIAI SU ČADO RESPUBLIKA.** Rugpjūčio 10 d. Lietuvos Respublikos ambasadoje Maskvoje Lietuvos Respublikos ambasadorius Romualdas Kozyrovičius ir Čado ambasadorius Rusijos Federacijoje Al-Habbo Mahamatas Salehao pasirašė protokolą dėl diplomatinio santykių užmezgimo tarp Lietuvos Respublikos ir Čado Respublikos. 1993 m. sausio 12 d. Čado vyriausybė pripažino Lietuvos Respublikos nepriklausomybę ir pasiūlė užmegzti diplomatinio santykius. Čadas – 94-oji valstybė, su kuria Lietuva užmezgė arba atkūrė diplomatinio santykius.

• **LIETUVOJE MAŽĖJA NUSIKALTIMŲ SKAIČIUS.** Per septynis šių metų mėnesius Lietuvoje užregistruota 30306 nusikaltimai, t.y. 6235 nusikaltimais arba 17,1 procento mažiau negu praėjusiais metais per tą patį laikotarpį. Nusikaltimų mažėja visoje šalyje išskyrus Tauragės, Švenčionių, Vilkaviškio, Šiaulių, Širvintų ir Joniškio rajonus. Šiuos duomenis pateikė Lietuvos vidaus reikalų ministras Romasis Vaitekūnas. Vidutiniškai Lietuvoje padarytas 81 nusikaltimas tenkantis 10 tūkstančių gyventojų (Latvijoje – 92, Estijoje – 134) Kriminogeninei situacijai būdinga tai, kad daugėja sunkių nusikaltimų. Padaugėjo nužudymų nuo 232 pernai iki 282 šiemet, plėšimų – nuo 322 iki 428. Daugiau padaryta nusikaltimų panaudojant šaunamąjį ginklą. Jų šiemet užregistruota 173.

• **JAV TAIKOS KORPUSO TREČIOS SAVANORIŲ GRUPĖS PRIESAİKA.** Antradienį JAV Taikos Korpuso trečiosios grupės savanoriai Lietuvos menininkų rūmų Baltojoje salėje iškilmingai prisiekė du metus tarnauti mūsų valstybėje. Po priesaikos anglų kalbos mokytojai išvyko dirbti į Vilniaus, Klaipėdos, Marijampolės, Garliavos, Vilkaviškio, Molėtų, Anykščių, Mažeikių, Joniškio vidurines mokyklas, 6 savanoriai – smulkaus verslo patarėjai – dirbs Lietuvos ekonomikos ir privatizacijos bei informacijos institutuose, "Junior Achievement / Lietuva", Kauno žemės ūkio akademijos inovaciniame centre, Kauno Biznio centre, bei Radviliškio miesto valdyboje. Pagal 1992 metų vasario mėnesį pasirašytą JAV ir Lietuvos Respublikos vyriausybių susitarimą Taikos Korpusas įgyvendina anglų kavos mokymo ir smulkaus verslo plėtotės programas. Pirmoji tokių savanorių grupė pradėjo dirbti Lietuvoje 1992 metų rudenį, antroji – 1993 metais.

• **ĮSTEIGTAS LIETUVOS VYSTYMO BANKAS.** Finansų ministras Eduardas Vilkėlis su Europos Rekonstrukcijos ir Plėtros banko (ERPB) direktoriumi David Hexter antradienį, pasirašė ERPB ir Lietuvos Vyriausybės sutartį dėl Lietuvos vystymo banko įsteigimo. Lietuvos vystymo banko pradinis akcijų kapitalas sudaro 5 milijonus eurių (ECU) D. Hexter pasakė: "Lietuvos vystymo bankas atvers labai reikalingus kredito kanalus vidutinio termino paskoloms Lietuvos privataus sektoriaus mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms. Mūsų nuomone, naujasis bankas turi tapti pagrindiniu centru, garantuojančiu užsienio kreditoriams efektyvų Lietuvos bankų sistemos darbą ir bendradarbiaujančiu su visais kitais komerciniais bankais, įgyvendinant Lietuvos ekonominės reformos ir ūkio plėtros projektus."

• **MILIJONAS – MAŽEIKIŲ PIENINEI.** Lietuvos Respublikos Vyriausybė rugpjūčio 16 dieną nutarė skirti iš Respublikinio privatizavimo fondo Mažeikių valstybinei akcinei pieniinei vieno milijono litų paskolą (už 15 procentų metines palūkanas) vaikų pieno mišinių cechui statyti. Ši paskola turi būti gražinta iki 1995 metų gruodžio 31 dienos.

• **PRIIMTAS ANATOLIJAUS SOBČIAKO KVETIMAS.** Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius priėmė Sankt Peterburgo mero Anatolijaus Sobčako kvietimą apsilankyti Sankt Peterburge. Planuojama, kad mieste prie Nevos jis lankysis rugsėjo mėnesį. Kaip Eltą informavo Vyriausybės atstovas spaudai, šis kvietimas buvo gautas per trečią dieną įvykusį A. Šleževičiaus ir A. Sobčako pokalbį telefonu. Pagrindinė pokalbio tema – Lietuvos ir vieno didžiausių Rusijos miestų ekonominis bendradarbiavi-

Užsienio parama

Pasaulyje didelį vaidmenį atlieka daugybė šalpos organizacijų. Labdaros, ekonominės paramos, paskolų, patarimų dalijimas tapo kasdienybe, nes pasaulio žmonių nevienodai gyvena, nevienodai sugeba tvarkyti savo reikalus. Turtingesnės pasaulio valstybės šelpia atsilikusias šalis. Kai kurios valstybės tapo amžinomis rėmėjomis, o kitos amžinai tiesia ranką, prašydamos paramos. Tarp didžiausių užsienio paramos dalintojų yra JAV, šiemet savo biudžete paskyrusi 21 milijardą dolerių.

Amerikos politikai neslepia, kad duodant auką tokiais Somalijai ar Ruandai, nesivadovaujama vien žmoniškumo ar pasigailėjimo sentimentais. Tenka atsižvelgti ir į savo nacionalinius interesus. Šaltojo karo metais, kai vyko varžybos tarp komunizmo ar kapitalizmo įtakos pasaulyje, šalpos gavėjai net imdavosi šantažo. Įvairūs diktatoriai gasdindavo Washingtoną: "Duok man paramą, nes, negavęs iš tavęs, važiuosiu į Maskvą ir ten gausiu". Nors Amerika yra didžiausia šelpėja pagal savo dolerių sumą, didesnę savo pajamų dalį užsienio

mas. Rusijos Federacijos Prezidento dekretu Sankt Peterburgas gavo nemažai lengvatų užsienio prekyboje, gali neįtaikyti muitų įsivežamiems produktams. Todėl susidarė palankios sąlygos išplėsti prekybą, realizuoti Lietuvos ūkininkų išaugintą žemės ūkio produkciją, maisto produktus.

• **VYRIAUSYBĖS POSĖDIS.** Vakar vyriausybės posėdyje apsvaistyta daugiau kaip 30 klausimų. ŽEMĖ. Siekiant paspartinti žemės reformos darbus, Žemės ūkio ministerijai leista panaudoti 25 tūkstančių litų iš Žemės reformos fondo lėšų žemėtvarkos, žemės kadastro, registro ir kitų projektų vykdymui. SPORTAS. Iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo fondo Kūno kultūros ir sporto departamentui skirta 44 tūkstančiai litų Lietuvos Paraolimpinėi rinkinei premijuoti. MOKSLAS. Nutarta prisijungti prie Konvencijos dėl studijų, aukštojo mokslo diplomų ir mokslinių laipsnių pripažinimo Europos regiono valstybėse, pasirašytos 1979 metais Paryžiuje. TAUPUMAS. Atsižvelgdama į tai, kad valstybės biudžeto pajamų planai vykdomi nepatenkinamai, Vyriausybė nutarė 1994 metų rugsėjo–gruodžio mėnesiais sumažinti valdymo aparato finansavimą dešimtdaliu.

• **V. PAKALNIŠKIS: "VALSTYBĖS STABILUMAS PRIKLAUSO NUO PASITURINČIO SLUOKSNIO"** Konstitucinio įstatymo "Dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių ir akcijų bei pažeistos teisėsaugos" projektas negali būti vertinamas vienpusiškai, tai reikia daryti kompleksiskai, pasakė Lietuvos ekonomikos ir užsienio investicijų vystymo agentūros valdybos pirmininkas Vytautas Pakalniškis, kalbėdamas su Eltos korespondentu. V. Pakalniškio nuomone, šis projektas yra mechanizmas, realizuojantis socialines ir ekonomines idėjas, o kaip konstitucinis įstatymas jis prilygsta Konstitucijai. Tai yra tiesioginės demokratijos aktas, kuriam pritaroma arba nepritarinama, visuomenė priima galutinį sprendimą. Pašnekovas taip pat teigė, kad įstatymas svarbus ir tuo, kad jame numatoma kaip legalizuoti ne pagal įstatymą privatizuotus objektus ir įteisinti jų, kaip privačių įmonių, egzistavimą. Šiuo metu Lietuvoje yra apie tūkstantis įmonių, kurios iš valstybinių tapo privačiomis ne pagal privatizavimo įstatymą, nurodė pašnekovas. V. Pakalniškis be kita ko pasakė, kad valstybės stabilumas priklauso ne nuo pačių turtingiausių ar neturtingiausių šalies gyventojų, o nuo pasiturinčio sluoksnio, kurį sudaro inteligentai, smulkūs ir vidutiniai verslininkai, ūkininkai bei pensininkai. Tačiau dabar Lietuvoje ši visuomenės dalis, pašnekovo nuomone, yra faktiškai sužlugdyta. Jei nebus sustabdytas vidutinio sluoksnio skurdinimas, mūsų šalis taps marionete, nebus galimybių remtis visuomene, Lietuva liks be savo vidaus politikos ir galės darytis tikėtai į Rytus arba Vakarus, – pabrėžė interviu Eltai Lietuvos ekonomikos ir užsienio investicijų vystymo agentūros valdybos pirmininkas Vytautas Pakalniškis. ELTA (N.P.)

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

šalpai skiria daug mažesnės valstybės. Tarp jų pirmauja: Norvegija, Švedija, Danija, Olandija, Suomija, Šveicarija, Kanada, Belgija, Vokietija ir kt.

Užsienio paramos programoje, šalia vyriausybės agentūrų, veikia dar tūkstančiai privačių organizacijų, kurios atsiliepia į pasaulyje vis pasikartojančias gamtos katastrofas: potvynius, žemės drebėjimus, sausros padarinius, ugniakalnių išsiveržimus ir į pilietinius karus, kaip dabar Ruandoje. Nuo 1960 metų turtingosios pasaulio valstybės per užsienio paramos programą jau išdalyjo vargingosioms pasaulio šalims apie 1.4 trilijonų dolerių. Klausimas ar gavėjų valstybėse gyvenimas labai pagerėjo? Atsakymas – ne visur ir ne visada. Kai kur, užsienio paramos priešininkai tvirtina, gaunama parama dar apsunkina vyriausybių planuotas programas, numuša iniciatyvą, sukelia valdžių gėbšumą, sustiprina korupciją, apsunkina normalią plėtrą. Tarptautinėje sferoje veikia panašūs instinktai kaip ir atskirų šalių visuomenėse.

Amerikoje gerą labdaros čekį gaunantį daugiavaikę merginą nėra suinteresuota ieškoti darbo nes ji ir nedirbdama gauna pakankamai pajamų.

Pasaulio banko ar Tarptautinio Valiutos fondo statistika rodo, kad mažas Salvadoras gauna penkis kart daugiau užsienio paramos už Bengaliją kurios žmonių skaičius 24 kart didesnis. Dažnai pasitaiko, kad ne taip jau varginga valstybė gauna daugiau už visai skurdžią. Jungtinių Tautų Plėtros programos direktorius Mahub ul Haq apskaičiavo, jog dešimt valstybių, kuriose gyvena du trečdaliai pasaulio vargingiausių žmonių, gauna tik vieną trečdalį pasaulio paramos. Didesnė dalis nueina ne taip jau vargingoms šalims.

Iš Amerikos paskirtų užsienio paramai 21 milijardo dol. ketvirtadalis eina Izraeliui ir Egiptui. Taikos propagavimui skirtas sumas gauna dar Turkija, Graikija bei Jordanija. Neabejojama, kad ir Sirija gautų nemažai milijonų, jei įsijungtų į Viduriniuose Rytuose prasidėjusią taikos ofenzivą.

Taikos ar kitais vardais pavadinta užsienio parama skirstoma ir buvusioms sovietų imperijos respublikoms, nors didžiulė Rusija gaus tik šeštadalį to, kas numatyta Egiptui.

Tarptautinės labdaros organizacijos dažnai nesimoko iš savo padaromų klaidų. Dažnai kyla klausimas, ką geriau būtų dovanoti kokiai atsilikusiai Afrikos valstybėlei: ar didžiulį siuntinį konservuotos žuvies produktų ar būtų geriau nusiųsti tinklą, kad žmonės patys pasigautų žuvį? Pasitaikė ne sykį, kad gavusi lėšų skiepams ir vaistams pirkti šalpos gavėja pradeda statyti savo sostinėje moderniausių ligoninę. Gavusi dolerių pradiniam mokslui išplėsti, kad šalyje sumažėtų beraščių skaičius, šalpos gavėja ima statyti didžiausią universitetą. Afrikoje daug dirbamos žemės iš ūkininkų buvo išpirkta, pradėtos plantacijos tokių augalų, kurie valdžiai atneša pajamų eksportuojant ar riešutus, ar kakavą, kavą. Uždirbti pinigai panaudoti moderniems ginklams pirkti, o bežemiai priversti badauti. Kambodžijoje, sakoma valdžios, turima 100,000 kareivių, kurie vis sumušami kelių tūkstančių komunistų partizanų. Paaikškėjo, kad algas gauna 2,000 generolų ir 10,000 pulkininkų o tie kareiviai tik sąrašuose įrašyti, kai reikia "karinės paramos" dolerius pasiimti.

(Nukelta į 10 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

PASAULIO LIETUVIŲ TAUTININKŲ KONGRESO NUTARIMAI

Juozas Žygas

Gal kam gali atrodyti, kodėl tiek daug apie tuos nutarimus reikėtų rašyti. O todėl, kad nutarimai buvo labai reikšmingi, tad reikia apie juos rašyti, kad nebūtų į stalčiaus dugną įdėti. Ši skiltis nėra užtenkamai didelė, tad norint plačiau parašyti, reikia per keletą sykių į ją sugrįžti.

Praėjusį sykį nebaigėme Karaliaučiaus ir Mažosios Lietuvos klausimu rašyti. Antrajam pasauliniam karui pasibaigus buvo trečioji proga, kuomet Vokietija subyrėjo, bet ir ja nebuvo pasinaudota. Ketvirtojo atvejo gali daugiau nebūti. Žinoma, tuometinė vadinama Lietuvos "vyriausybė", tebuvo tik Maskvos žaisliukas. Tad savaime aišku, jokių reikalavimų Maskvai iškelti negalėjo. Tačiau spaudoje buvo rašyta, kad porai metų praėjus, A. Sniečkus prašė Stalino Seinus Lietuvai sugrąžinti. Stalinas neva tai, vietoje Seinų dabartinę rusų administruojamą Rytprūsių sritį pasiūlęs. Kaip buvo rašoma, Sniečkus didelio rusų kolonistų skaičiaus pabijojęs ir nuo to pasiūlymo atsisakęs. Kiek toje istorijoje yra tiesos, dabar yra sunku pasakyti, bet tas faktas keletą sykių buvo minėtas. Jeigu tiesa, tai ir Sniečkus klaidą padarė. Svarbu kraštą į savo valdas paimti, o visa kita jau yra antraeilis reikalas. Kadangi dabartinė Lietuvos valdžia šiuo klausimu beveik visai nesidomi, šia rezoliucija iškeltų opų klausimų nereikėtų užmiršti!

Dėl lietuviškumo gaivinimo ir ugdymo Rytų Lietuvoje. Apie kokį nors lietuviškumo ugdymą, kol kas beveik jokios kalbos negali būti. Kadangi, ypač provincijoje, lietuviai per didelius vargus vos senas pozicijas tešlaiko, o apie ugdymą beveik netenka nė kalbėti. Lenkija Vilniaus kraštą tevaldė tik 19 metų, tačiau paliko labai gi-

lius pėdsakus. Lenkai neatėjo su tokia "tolerancija", kuria lietuviai be reikalo didžiuojasi. Ta "tolerancija" ir privedė prie to, kad dabar net dėl Vilniaus apylinkių reikia kovoti.

Jeigu lietuviškumo reikalai Vilniaus krašte (provincijoje) yra liūdnoje padėtyje, tai už Lietuvos ribų yra tikrai tragiškoje. Nors lenkai visu balsu Lietuvoje sau teisių (išimtinų) reikalauja, tai Suvalkų trikampyje lietuvių teisės yra labai ribotos. O dar liūdniau yra Gudijai priskirtose lietuviškose salose. "Seinų lietuviai vis dar negali pradėti centro statybos. Priežastis: iki šiol negautas Lenkijos valstybių institucijų leidimas iš Lietuvos į Lenkiją įvežti statybines medžiagas be muito mokesčio, neišspręsti kiti organizaciniai klausimai". (Draugas 1994.III.4).

Paaikšėjus Lietuvoje ir už jos ribų esančiose etninėse lietuvių žemėse, ten gyvenančių lietuvių problemoms, "LR AT Prezidiumas 1992 m. vasario 28 d. nutarimu reorganizavo Valstybinę komisiją Rytų Lietuvos problemoms išnagrinėti į Valstybinę regioninių problemų komisiją." Tačiau lenkams tos komisijos veikla nepatiko. Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos deputatai 1993 m. rugpjūčio 12 d. netgi pareiškė komisijai nepasitikėjimą. O mūsų valdžios vyrams – Vyriausybės premjerui bei Seimo nariams lankantis Šalčininkuose, – anot LR Seimo LDDP frakcijos seniūno Justino Karoso, tai buvęs vienintelis rajonas, nekritikavęs LDDP, o tik gyręs. Gal pagyrų paveikti, premjeras ir kiti valdžios atstovai negailėjo pažadų. Tarp Šalčininkų vadovybės prašymų buvo ir tas kuklutas – panaikinti regioninių problemų komisiją. Ponas J. Karosas pažadėjo panaikinti ją "kaip

PRAGIEDRULIAI, VILTYS IR TIKROVĖ, GRĖSMĖS LAISVEI

Dr. A. Bundonis

3. Grėsmės laisvei

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Praeitame DIRVOS numeryje buvo rašyta apie Rusijos karinio tranzito grėsmę. Na, tarkime, kad protas paims viršų ir vyriausybė nesiirs to tranzito įteisinti. Ar tada galima bus sakyti, kad pavojus praslinko ir galime jau ramiai žiūrėti į ateitį? Deja, kaip nebūtų gaila, taip galvoti šiuo atveju būtų mažų mažiausiai savęs apgaudinėjimas. Reikalas tas, kad Rusijos reikalavimas tranzito tėra tik jos politikos Baltijos šalių atžvilgiu savotiška pasireiškimo forma. Netenka nei kiek abejoti, jeigu nepavyks tranzitu įkelti kojos atgal į Lietuvą, tai ateityje bus sugalvoti nauji, gal net dar klastingesni, ėjimai. Tai būtina turėti omenyje nuolat, bet ypatingai šiuo metu, kada į aukščiausią valdžią Rusijoje sau kelią atkakliai ruošia aiškiai imperinio mąstymo jėgos.

Štai, A. Ruckojus, buvęs Rusijos viceprezidentas, amnestijos dėka išvengęs teismo, kuria socialinį patriotinį judėjimą "Valstybė" ("Deržava"), kurio tikslas – "atkurti didžiąją tautą ir didžiąją valstybę Sovietų Sąjungos ribose, remiantis laisvu tautų valios pareiškimu, visų lygybe prieš įstatymą, plačiu liaudies masių dalyvavimu valstybės kūrimo darbe". Viskas atrodytų lyg tai visai gražiai, jeigu mes nebūtume jau patyrę, ką reiškia "laisvas tautų valios pasireiškimas, visų lygybė" ir t.t. Tarp kitko A. Ruckojus tikisi 1995 m. parlamento rinkimuose laimėti daugiau nei 50% deputatų mandatų.

Taigi išeitų, kad ir jo programos realizavimo pradžia jau ne už kalnų.

O štai antra Rusijos įžymybė V. Žirinovskis, kuris beje jau dabar yra užkopęs valdžios laiptais pakankamai aukštai, dar atviresnis. Jis kalba be jokių užuolankų. Jo partijos – Rusijos liberalų demokratų partijos (RLDP) atstovas S. Zarečianskis, dalyvaudamas partijos Brians-

parazituojančią struktūrą" (Lietuvos aidas 1994.IV.30).

Kuomet valdžios žmonės lenkų ar gudų visus reikalavimus tenkina, tad apie jokią atlietuvinimą kalbos nė negali būti. Priešingai, po nepriklausomybės paskelbimo, nutautėjimas gal yra net paspartėjęs. Priimtos rezoliucijos yra labai svarbios, bet reikia žiūrėti, kad jos vien tik ant popieriaus nepasiliktų!

ko srities konferencijoje, pareiškė, kad "jeigu V. Žirinovskis ateis į valdžią Rusijoje, tai Baltijos valstybių vadovų laukia nemaloni emigravimo ar suėmimo perspektyva. O rusiškai kalbančių Baltijos šalių gyventojų diskriminavimo problemą bus galima išspręsti per 15 dienų". Jis net "kilniadvasiškai" pažadėjo, "pats nupirkti bilietus Latvijos, Lietuvos ir Estijos prezidentams į Kanada, Švediją ar Sidnėjų". Ir tai, jo nuomone, įvyks artimiausioje ateityje.

Tokias rusiškojo imperializmo apaštalų kalbas laikyti vien tik kliedesiu, būtų per daug lengvabūdiška. Tai parodė praėjusieji metai, kada ta Žirinovskio partija parlamento rinkimuose, galima sakyti, nušluostė nosį visiems demokratams ir jiems prijauciantiems.

Būtina atkreipti dėmesį dar ir į tai, kad ir dabartinės Rusijos valdžios aukštų pareigūnų pareiškimai, ypač Baltijos valstybių adresu, neretai skamba panašiai į anksčiau minėtus ir, tokiu būdu, susidaro įspūdis, lyg tai ta valdžia noriai pritaria savo oponentams ir vykdo jų programą. Politikos apžvalgininkai tokį dabartinės Rusijos vadovybės elgesį dažniausia vertina, kaip siekimą tvirčiau paimti valdžią į savo rankas ir laiko tai vidine Rusijos problema. Bet mums nuo to nei kiek nelengviau, tuo labiau, kad tiek kaimyninėje Baltarusijoje (Gudijoje), tiek ir Ukrainoje, po prezidentinių rinkimų, į valdžią ateina žmonės su aiškia ir nedviprasmiškai prorusiška nuostata.

Ypač mums aktualu, kur link pasuks Baltarusija. Naujai išrinktas šalies prezidentas Aleksandras Lukašenka rinkiminės kampanijos metu gana dažnai nesibodėdavo pasisemti išminties iš V. Žirinovskio idėjų ir jas savotiškai populiarinti savo krašte. Tad natūraliai kyla klausimas, ar patogiu momentu nesiels jų įgyvendinti bendromis pastangomis? Tiesa, neseniai įvykęs A. Lukašenkos susitikimas su B. Jelcinu, daugelio apžvalgininkų nuomone, gerokai nuvylė Baltarusijos vadovą, tačiau bendra idėja, slaviškųjų valstybių – Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos – sąjunga išlieka. Ko gero, tai bus išspręsta artimiausioje ateityje, nes pagrindiniai ekonominiai bei politiniai klausimai iš esmės yra jau suderinti. Taigi,

perspektyva, jog Lietuva greitu laiku gali pajusti tiesioginį kontaktą su Rusija ir rytuose yra akivaizdi. O kad tada neišvengiamai padidėtų spaudimas Lietuvai, abejonių niekam nekelia.

Taip klostantis situacijai, savaime suprantama, kitokią kryptį ir atspalvį gali įgauti ir mūsų tiesioginiai santykiai su kaimynine Baltarusija. Nežinia dėl kieno kaltės iki šiolei neišspręsti sienos delimitavimo klausimai, naujomis sąlygomis gali tapti geru įrankiu šantažui. Nesinorėtų būti piktu pranašu, bet ta trintis dėl Adutiškio geležinkelio stoties rožinių perspektyvų tikrai nežada. Tiesa, Baltarusijos užsienio reikalų ministras neseniai spaudos atstovams teigė, kad šis klausimas artimiausiu metu bus išspręstas. Tačiau kaip jis bus išspręstas nepaaiškino. Nerimas ima todėl, kad net gana atsakingi kai kurie Baltarusijos pareigūnai yra pareiškę Lietuvai teritorines pretenzijas, kurios, tiesą sakant, su logika ir sveiku protu neturi nieko bendro, bet užtat nuostabiai tinka Žirinovskio ir Co. kuriamos muzikos akordams.

Taigi, kaip matyti, grėsmės iš šalies nuo Lietuvos neatstoja. Vienai praėjus, neužilgo atsiranda nauja, ir taip sukasi ratas iš naujo. Bėda ta, kad tokių grėsmių akivaizdoje dabartinius mūsų valstybės vadovus dažniausia apninka baimė arba ištinka priepuolis nepilnavertiškumo komplekso, atseit mes maži ir nieko kito negalime daryti, kaip tiksliai klusniai tenkinti visus kitos pusės reikalavimus. Labai ir labai abejotina, ar tai geriausia išeitis. Nebent turint kokius tai nedorus tikslus...

Reikia sutikti, jog nuolat įtarinėti kitus turint nedorų tikslų, nėra gerai. Tačiau, stebint pastarojo meto mūsų valstybės valdžios veiksmus, tiesiog piršte peršasi mintis, kad šalies viduje sąmoningai palaikoma susidariusi įtampa, kuri galų gale turėtų virsti vienokiu ar kitokiu socialiniu sprogimu. O tada jau atsiveria galimybės ir "kietai rankai" ir "nesavanaudiškai" kaimyno pagalbai ir t.t.

Atrodo, kad valdžios viršūnėse būtų vadovaujamasi principu – po mūsų nors ir tvanas. Tiesiog keistai skamba įkyriai nuolat kartojami žodžiai apie padėties stabilizavimą, kada, net nebūnant ekonomikos ar vadybos specialistu, akivaizdžiai matosi, jog viskas vyksta atvirkščiai – vis gilyn brenname į duobę. Argi galima kitaip vertinti Vidaus reikalų ministerijos pajėgų didinimą, ne kaip siekį paruošti pamatus (Nukelta į 10 psl.)

Partizanų būrys Vyžuonų apylinkėse. Viduryje stovi apygardos vadas V. Kaulinis - "Miškinis".

LIETUVOS SAUGUMUI UŽTIKRINTI

(Atkelta iš 1 psl.)

daugumos priimtą įstatymą, kuriuo faktiškai atsisakome valstybės sienos su NVS gy-nybos ir naikinamos sienos apsaugos karinės pajėgos, mes vertiname kaip sąmoningą krašto apsaugos sistemos griovimą.

Mes raginame Lietuvos valdžią neleisti Rusijai – įsi-gyjant akcijas ar kitu būdu – perimti Lietuvos žmonių nuo-savybę, nesudaryti sąlygų Rusijai ekonominėms ba-

žėms steigti. Mes tvirtai pa-sisakome už stiprinančias saugumą priemones – suda-ryti reikalingas sąlygas Va-karų kapitalui ir rimtoms Va-karų firmoms įsikurti Lietu-voje.

Mes raginame Vyriausy-bę pradėti tikrą kovą su ardo-mųjų ir kitų Rusijos struktū-rų veikla Lietuvoje, apsaugo-ti nuo jų poveikio Lietuvos valstybės institucijas.

Mes raginame Lietuvos Prezidentą ir Vyriausybę tarp-tautiniu mastu siekti Kara-

liaučiaus krašto visiško demi-litarizavimo ir savarankiškos jo raidos.

Primindami Lietuvos pa-reigūnams jų ištikimybės priešai ką Lietuvos Respubli-kai ir jos reikšmę, mes nori-me juos įspėti, kad nepada-rytų lemtingų klaidų ir, prisi-dėdami prie Rusijos karinio tranzito įteisavimo bei kitų Lietuvai pražūtingų ar jos saugumą silpninančių spren-dimų, neužsitrauktų sunkios asmeninės atsakomybės.

Pasirašo:

habil. dr. Vytautas Ambrazas; dr. Kazys Ambrozaitis; Elena Arbas – Alė Rūta, rašytoja; Edmundas Arbas, architek-tas; prof. habil. dr. Steponas Ašmontas; Jonas Avyžius, rašytojas; Feliksas Bajoras, kompozitorius; habil. dr. Jūratė Belevičienė; doc. dr. Jonas Benys; Stasys Baras, dainininkas ir visuomenės veikėjas; prof. habil. dr. Algimantas Bikelis; Danutė Bindokienė, žurnalistė; prof. habil. dr. Juozas Blūžas; prof. dr. Konstantinas Bogdanas, skulptorius; Algirdas Brazis, dainininkas ir visuomenės veikėjas; Žibutė Brinkienė, advokatė; dr. Zigmas Brinkis; doc. dr. Alfredas Bumbauskas; Valerija Bungardaitė, pedagogė; Vytautas Cipijauskas, dailininkas; prof. habil. dr. Gintautas Česnyis; Rimantas Dabšys, inžinierius; Jadvyga Damušienė, mokytoja; prof. dr. Adolfas Damušis; Petras Dirgėla, rašytojas; prof. habil. dr. Arimantas Dumčius; habil. dr. Kazys Ėringis; Violeta Gedgaudienė, mokytoja; prof. habil. dr. Edvardas Gudavičius; Eugenijos Ignatavičius, rašytojas; Domicėlė Jacevičiūtė, mokytoja; Liudvikas Jakimavičius, literatas; Julius Jodelė, inžinie-rius; prof. habil. dr. Julius Juzeliūnas, kompozitorius; prof. habil. dr. Rolandas Kazlauskas; dr. Petras Kisielius; Juozas Kojelis, žurnalistas; habil. dr. Vytautas Kubilius, literatas; prelatas Jonas Kučingis; dr. Anta-nė Kučinskaitė; dr. Birutė Kudzienė; doc. Ričardas Kudžma; prof. Bronius Kutavičius, kompozitorius; prof. dr. Bro-nius Kuznickas; prof. habil. dr. Vytautas Landsbergis; Algirdas Latėnas, aktorius; Faustas Latėnas, kompozitorius; habil. dr. Petras Lukoševičius; Nijolė Lukšienė, gydytoja; prof. habil. dr. Vigirdas Mackevičius; Danutė Marcinkevičie-nė, gydytoja; prof. habil. dr. Algimantas Marcinkevičius; Jonas Matuleitis, pensininkas; Jonas Mikėlinas, rašytojas; dr. Kristina Mildaševičiūtė, menotyrininkė; habil. dr. Vacys Milius; prof. habil. dr. Nijolė Misiūnienė; dr. Vytautas Nar-butis; Salomėja Narkelionaitė, žurnalistė; Regina Narušienė, advokatė; Eimuntas Nekrošius, režisierius; Romas Nelsas, verslininkas; Angelė Nelsienė, visuomenės veikėja; Paulius Normantas, foto menininkas; prof. dr. Feliksas Palubinskas; Sigitas Paruskis, literatas; Zenonas Petkus, bankų konsultantas; Komelijus Platelis, literatas; Dalilė Polakaitienė, mokytoja; Algimantas Polis, rašytojas; Jonas Ramonas, ūkininkas; dr. Arimantas Raškis; Algis Pau-laitis, tėsioninkas; Algis Regis, visuomenės veikėjas; Petras Repšys, dailininkas; prof. habil. dr. Albertas Rosinas; Liūda Rugienienė, žurnalistė; Kazys Saja, rašytojas; Emilis Sinkys, verslininkas; Julia Sinkys, visuomenės veikėja; prof. habil. dr. Rimantas Slizys; Kostas Smorgynas, aktorius; Česlovas Stankevičius, valstybės tarnautojas; Ro-mualdas Šakenis, inžinierius; dr. Julius Šalkauskas; Arvydas Šaltenis, dailininkas; Saulius Šaltenis, rašytojas; dr. Gediminas Šerkšnys; prof. Leonardas Šimutis, muzikas; Jonas Švoba, žurnalistas; prof. habil. dr. Laimutis Telks-nys; Vladas Telksnys, visuomenės veikėjas; habil. dr. KMA akadem. Antanas Tyla; prof. dr. Mečislovas Treinys; dr. Juozas Tumelis; Rimas Tuminas, režisierius; dr. akadem. Kazys Ulvydas; Jonas Urbonas, visuomenės veikėjas; prof. habil. dr. Vincas Urbutis; Raimondas Vabalas, kino režisierius; Vytautas Valius, dailininkas; prof. habil. dr. Po-vilas Vainilavičius; Juozas Vaišnys, kunigas, žurnalistas; Jonas Vaitkus, režisierius; dr. Jonas Valaitis; habil. dr. Ade-lė Valeckienė; habil. dr. Vytautas Vanagas; prof. habil. dr. Norbertas Vėlius; Ramunė Veliuvienė, dailininkė; doc. Vladas Vildžiūnas, skulptorius; habil. dr. Angelė Vyšniauskaitė; Aldona Žemaitytė, žurnalistė; habil. dr. Regina Žepkaitė; akadem. Alfonsas Žilėnas; Vytautė Žilinskaitė, rašytoja; prof. Kazimieras Žoromskis, dailininkas; Povilas Žumbakis, advokatas.

Norinčius pasirašyti šį atsišaukimą prašome užpildyti pateikiamą atkarpą arba parašyti tolygų tekstą, pasirašyti ir išsiųsti šiuo adresu: Dr. Vytautui Kubiliui, Jakšto 9, 204 kab., 2600 Vilnius, Lietuva. Pasirašiusiųjų pavardes ketinama skelbti masinės informacijos priemonėse.

ATKARPA:

Aš,

(titulas, laipsnis ar profesija; vardas, pavardė)

(Adresas)

pasirašau po atsišaukimu dėl Lietuvos saugumo

(parašas)

Parašą po atsišaukimu siunčiu šiuo adresu
dr. Vytautui Kubiliui,
Jakšto 9, 204 kab.,
2600 Vilnius, Lietuva

Rochesteryje, MN gyvenančio Antano Bivainio du bro-liai – Alfonsas ir Bronius buvo partizanai. Jie, kaip ir tūk-sančiai kitų Lietuvos patriotų, žuvo nelygioje kovoje su oku-pantais. Antanas Bivainis prieš porą mėnesių viešėjo Lietu-voje. Jis tenai aplankė partizanų kapus, domėjosi aplinky-bėmis, kaip žuvo jo broliai. Iš Lietuvos atvežė laikraštyje "Utenis" atspausdintą straipsnį, kuris iš dalies paaiškina Alfonso ir Broniaus Bivainių žuvimo aplinkybes ir kartu pa-rodė, kokią žalą partizaniniam judėjimui padarė išdavystės keliu nuėję ir KGB provokatoriais tapę asmenys.

Spausdiname "Utenio" praeitais metais paskelbtą straipsnį "Išdavystė".

IŠDAVYSTĖ

B. Juodzevičius

Aušo 1949 metų kovo 24 rytas. Buvo ketvirtadienis, Utenoje turgaus diena. Vie-nur kitur jau rūko kaminas, žmonės ėjo liuobtis, kai dus-liai Nolėnų pusėj buitelėjo lyg ir granatos sprogimas, o iš Jono Šimonėlio sodybos išvirto dūmų kamuoliai, ku-riuos netrukus pradėjo laižyti liepsnos liežuviai. Sutratojo automatai, kaleno kulkosvai-džiai, drioksėjo pavieniai šū-viai. Po kokių 15 minučių šaudymas nurimo.

1949 m. kovo 31 d. LTSR Valstybės saugumo ministras generolas leitenantas Gor-linskis ir TSRS MGB įgalio-tinis gen. lt. Jedunovas, duo-damas ataskaitą TSRS valsty-bės saugumo ministrui gen. plk. V. S. Abakumovui apie žmonių trėmimą, pasidžiau-gė, kad iš Lietuvos kovo 25-27 d. ištremtos 8765 šeimos (28981 žmogus). Be to, "vi-siškai sulikviduoti 2 banditų apygardų ("Dainavos" ir "Vytauto") štabai, 4 banditų brigadų štabai, 17 nacionalis-tinių organizacijų ir grupių bei 22 gaujos". Nušauti: "...Vytauto" banditų apygar-dos vadeiva KAULINIS, sla-pyvardis "Miškinis", praeity-je Vilniaus m. rajono polici-jos viršininkas, gaujoje nuo 1944 metų; apygardos adju-tantas PAKALNIS, slapy-vardis "Ūsas", kilęs iš buo-žių, gaujoje nuo 1944 m. Rengiant operaciją ir jos me-tu imtasi priemonių, siekiant įgyti agentūrą, ją įdiegti į na-cionalistinę pogrindį ir gink-luotas gaujas..."

Zina Pečiūrienė-Pakal-nytė prisimena: "Aš tą rytą buvau Sudeikiuose pas Tilin-dienę (slapstėsi nuo vežimo – B.J.). Vaikštau, verkiu ir nežinau ko. Grįžo mama ir pasakė, kad jau žuvo. O ji, sako, prieš rytą sapnavus: taip žydi, taip žydi obelytė jauna, bet įsisuko viesulas, susuko ją ir nulaužė. Pradė-jau, sako per sapną verkt. Atsibundu ir girdžiu – šaudo Nolėnų pusėj. Kulkosvai-džiai kalena. Nulipo nuo tvarto (ten buvo pasislėpus) ir tiesiai pasakė: "Viskas, žuvo!"

Skrebų raginama, Aliūnė Kučinskaitė pasikinkė arkli, surinko iš laukų žuvusius. Po trejeto valandų septyni vyrai išėjo Utenos milicijos kieme, o emgebistai ir jų tal-

kininkai tvarkėsi popierius apdovanojimams – už paro-dytą narsumą...

HURASŲ PULKININKAS

Šių įvykių pradžią Elvy-ra Šimonelytė-Petrulionienė prisimena taip: "Pamačiau vieną pavakarę (1948 m. ru-denį – B.J.) arkliu atvažiuoja du žmonės. Pamaniau, kad inspektoriai tikrina gyvulius. O mūsų gyvuliai buvo susi-vesta namo. Na, sakau, vis-kas! Einu nuo klojimo, žiū-riu atvažiavęs dėdė Liudvi-kas Šimonėlis, Smetonos lai-kų husarų pulkininkas. Veži-kas parvažiavo. Įsivedžiau svečią kambarin. Užklaui-siau, kaip liko nepakliuvęs. Sako, gyvenu svetima pavar-de, slapstaus. Užklause apie miškinis, ar čia jų yra, ar užaina. Pasakiau, kad užai-na, bet kad gyvena – nesakiau.

Tik paklojau lovą, pagul-džiau – ogi langan barbena. Jaučiu, kad ne skrebai – dau-žo sutarton vieton. Miški-niai. Aš jiems pasakiau, kad yra svečias. Sako, mes labai norėtum su juo susitikt, pa-kalbėt. Nuėjau pas dėdę ir sakau: "Dėdė, su tavim nori pasimatyt". O jis klausia: "O jie man nieko nedarys?" – "Nedarys", – raminu. Įėjo, pasisveikino. Ką jie ten kal-bėjo, nežinau. Paskui pradė-jo daryt pasimatymus – vieną kitą... "Dėdė pažadėjo parū-pint ginklų, uniformas..."

Pats Liudvikas Šimonėlis buvo kilęs iš Nolėnų. Jo tė-vas buvo Petras, motina – Cecilija Zyzaitė iš Joneliškio, iš turtingos šeimos. Jų duktė ištėkėjo už Nolėnų Jono Ši-monėlio. Pas ją ir motina buvo, kol dar buvo gyva...

"Su Liudviku Šimonėliu mes anksčiau labai sueida-vom – mamos gi brolis, dė-dė, o dar turtingas – Kaune. Aukštojoj Panemunėj turėjo namą. Mama laikė motiną. Jo žmona nenorėjo laikyt, tai dar koki litą mamai numes-davo..." Po karo pažintys kaip ir nutrūko, bet, matot, atsiminė, neužmiršo...

Pateko Nolėnų partiza-nams skrebų arklys. Norėjo parduot, prasimanyt pinigų, bet tada buvo tokie arklių pa-sai. Partizanai ir šiaip mėgi-na, ir taip – neišeina, o dėdė – vienas du ir padarė.

(Nukelta į 7 psl.)

PIRMASIS PASAULIO LIETUVIŲ TAUTININKŲ KONGRESAS VILNIUJE

Rūta Sakienė

Amerikos lietuviai tautininkai, Sąjungos pirmininko dr. Leono Kriauciūno raginami, jau veik prieš metus pradėjo domėtis ir planuoti kelionę Lietuvon. Nors daugumoje ne pirmą, bet šį kartą ypatingą, žadančią du nuostabius, po nepriklausomybės susigrąžinimo pirmą kartą ruošiamus įvykius – milžinišką viso pasaulio lietuvių

Vokietijos ir Rusijos. Lietuvos tautininkų skyriams atstovavo pirmininkai arba jų paskirtieji. Matėsi nemažai tautininkų veteranų, išsaugusių tautinius idealus per pusę priespaudos šimtmečio. Matėsi ir vienas – kitas svečias ne tautininkas.

Per paskutinį dešimtmetį savo aktyviu dalyvavimu įnešęs Amerikos lietuvių

tiškas, šiame pasaulio Tautininkų susibėgime dalyvavo, prieš metus Lietuvon gyventi grįžęs, buvęs Detroito tautininkų skyriaus ilgametis pirmininkas Vincas Tamošiūnas. Girdėt, kad ir nemažą piniginę auką paliko. Taip pat iš Clevelando į Vilnių persikėlęs ir, kaip iš spaudos matyti, jau vėl sparčiai plunksną padilinąs, nors jo redaguotame laikraštyje veik nieko apie jį nei iš jo negirdime, savo dalyvavimu Kongresą papuošęs buvęs DIRVOS redaktorius Balys Gaidžiūnas. Bent mes, atvykę iš kitų

Skaitytos penkios darbotvarkėje numatytos paskaitos: Vytautas Abraitis – "Užsienio lietuvių parama ir talka Lietuvai", Jaunutis Nasvytis – "Nacionalizmas ir Lietuva", dr. Leonas Kriauciūnas – "Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos tikslai ir uždaviniai", Lietuvos Respublikos Seimo narys prof. dr. Mečislovas Treinys – "Modernaus tautiškumo problemos", Lietuvos Respublikos Seimo narys dr. Leonas Milčius – "Talka Tėvynei. Politinės, teisinės, ekonominės prielaidos".

Po paskaitų, vietoje mums įprastų diskusijų, žodį gavo visa eilė skyrių pirmininkų ir atstovų, daugumoje primindami savo nedateklus ir rūpesčius, kurių esama labai daug ir didelių. Dr. Leonas Kriauciūnas irgi tarė kelis žodžius, pabrėždamas šio Kongreso svarbą ir pasiūlė, kad tokie suvažiavimai būtų rengiami bent kas trejetą metų.

Dienai įpusėjus buvo padaryta ilgoka kavos pertrauka, kurios metu turėjome galimybę apžiūrėti rūmuose tuo metu vykusią Aloyzo Valušio paveikslų parodą. Vakarp kita staigmena – solistas Danielius Sadauskas, armonika ir kitais instrumentais pakaitomis palydimas kompozatoriaus Juozapaičio, gerą valandą mums jautriai ir įdomiai padainavo daugelį pažįstamų, o ir visai nežinomų dainų, kaip kad Baranausko ir Vienažindžio negirdėtos

dainos ir giesmės. Solistas net visą Baranausko Anykščių Šilėlių pusiau dainuodamas išdeklamavo, o komp. Juozapaitis trankiai ir labai energingai pagrojo keletą dalykų, jo rankose ugningą gyvybę įgaunanciais armonika ir akordeonu.

Po Kongreso uždarymo kai kurie pietavome atskiro pastato rūsyje įrengtoje valgykloje, kiti gi susimetė lauke prie staliukų ar tiesiog ant žolės po gražiaisiais parko medžiais ir dalinosi atsivežtais užkandžiais bei gėrimais, užmegzdami kalbas ir pažintis. Deja, mūsų jau laukė transportacija viešbutin. Taip ir liko Kongreso dienos vakaras lyg ir neužbaigtas.

Sekancią dieną, šeštadienį, po trumpo susitikimo tautininkų būstinėje, Kongreso rengėjai buvo numatę tolimus užjūrių svečius užiminėti parodydami Vilniaus miesto grožybes ir svarbiąsias vietas. Deja, rytą susirinkę posėdžiauti užtrukome per ilgai ir teko pasivaikščiojimo po sostinės vidurmiestį su gailėsčiu atsisakyti. Posėdžiai arba "dalykiniai susitikimai" tęsėsi sekmadienį, pirmadienį ir dar gal ilgiau. Todėl ir pramatyta ekskursija autobusu į Dzūkiją turėjo būti atidėta gal kitam kartui. Suvažiavo viso pasaulio tautininkai labai rimtoms svarstyboms – kaip išlaikyti, stiprinti ir tobulinti Lietuvos Tautininkų veiklą. Buvo bandoma, bent dalinai, tai ir atlikti.

Pasaulio Lietuvių tautininkų kongreso Vilniuje š.m. liepos 8 d. pirmininkai. Iš d.: Rimantas Smetona ir dr. Leonas Kriauciūnas.

šokių ir dainų šventę ir nors apimtimi ne tokį didžiulį, bet tautininkams itin svarbų istorinį pirmąjį Pasaulio lietuvių tautininkų sąskrydį – kongresą, vykusį prie Vilniaus esančio Verkių dvaro rūmuose.

Liepos aštuntosios skaidrų rytą, ankstyvos vasaros žalumu ir žėrinčia rasa pasiūsojusio Verkių parko vingiuotu taku porašimtė tautininkų vorelė nužingsniavome į tolimą parko pakrantę, kur pusračiu apsupę deganti istorinį prabočių aukurą, atdžiai išklusėme liaudies dainų pyne, deklamuosius patriotinių eilių žodžius, Verkių rūmų vadovo sveikinimo žodį.

Po šio giliai prasmingo įvado, užsiregistravę ir prisėgę vardinius ženklelius, susirinkome vėliavomis ir gelėmis išpuoštoje, taip vadina moje, Baltoje rūmų salėje posėdžiauti. Nors rengėjai sakė, kad ne visi kviestieji Kongresan atvyko, erdvi salė prisirinko pilna.

Kongrese užsienio lietuvių atstovavo tautininkai iš visų pasaulio kraštų: Australijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Pietų Amerikos,

tautininkų seimams Amerikos žemyne orumo, gerbiamas Kalifornijos generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas atvyko ir į šį Vilniuje ruoštą Kongresą, kurio rengėjai ir šeimininkai – Lietuvos tautininkai.

Iš Jungtinių Amerikos Valstijų šiame istoriniame suvažiavime dalyvavo veik pilnas Sąjungos valdybos sąstatas: pirmininkas dr. Leonas Kriauciūnas, dr. Laima Šimulienė, Stasys Briedis ir Oskaras Kremeris.

Visą gyvenimą tautiniams idealams ir šiam itin svarbiam įvykiui laiko ir lėšų rado keturi buvę Sąjungos pirmininkai: garbės narys Vytautas Abraitis, (skaitęs paskaitą), Eugenijus Bartkus, garbės narys Jonas Jurkūnas, garbės narys Antanas Mažeika. Jų gretas papildė Mykolas Abarius, Eugenija Bulotienė, Stella Abraitienė, Vincenta Jurkūnienė, Genovaitė Modestavičienė, Stefa Gedgaudienė, Zuzana Juškevičienė, (paskaitą skaitęs) Jaunutis Nasvytis, Rūta Sakienė, Petras Vėbra. Nežiūrint devyniasdešimties su viršum veiklaus gyvenimo vasarų, visad tiesus ir elegan-

kraštų, pasigedome svečių pristatymo. Juk kadaise gal drauge mokėmės, gi kurie pakliuvome Vakaruose, gal teko buvoti bendrose stovyklose ar kada nors, prieš išsikeliant kitur, gyventi tuose pačiuose miestuose. Daugelis iš stovyklų Vokietijoje išemigravome į tolimus kraštus ir daugiau, nors kartais vieni apie kitus išgirstame, niekuomet nebuvo progos susitikti. Būtų buvę tikrai malonu po tiek metų paspausti ranką po pasaulį išsisklaidžiusiems, Lietuvoje likusiems ar iš Sibiro grįžusiems bendraminčiams. Deja, rengėjai tam nenumatė laiko. Gal kitą kartą.

Kongresui vadovavo Lietuvos tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona ir ALT S-gos pirmininkas dr. Leonas Kriauciūnas. Rimantas Smetona pasakė atidarymo įžanginę ir, Kongresui pasibaigus, uždaromąją kalbą.

Po atidaromojo žodžio sugiedotas Lietuvos Himnas ir keturi atstovai išvyko į Rasų kapines padėti vainiką ant dr. Jono Basanavičiaus kapo.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS 23-ČIOJO SEIMO 1994 M RUGSĖJO MĖN. 3-4 D.

DETROITE, HOLIDAY INN OR SOUTHFIELD, 2655 TELEGRAPH RD., SOUTHFIELD, MI 48034, TEL. 810-353-7700

DARBOTVARKĖ

Šeštadienis, rugsėjo mėn. 3 d.

9:00 – 10:00 val. registracija

10:00 – 12:00 val. Seimo atidarymas ir iškilmingas posėdis

1. Mykolo Abariaus, seimo rengimo komiteto pirmininko, žodis
2. Dr. Leono Kriauciūno, Sąjungos pirmininko, žodis (a). Garbės prezidiumo sudarymas
3. Himnai
4. Invokacija
5. Mirusiųjų pagerbimas – Petras Buchas, Sąjungos vicepirmininkas
6. Sveikinimai
7. Amb. Aniceto Simučio paskaita: Lietuvos padėtis tarptautinėje arenoje

12:00 – 1:30 val. pietūs

1:30 – 3:00 val. darbo posėdis

1. Seimo prezidiumo sudarymas
2. Darbotvarkės priėmimas
3. Seimo komisijų sudarymas:
 - a. Registracijos ir mandatų
 - b. Nominacijų
 - c. Nutarimų
4. Simpoziumas tema: "Politinės partijos Lietuvoje". Dalyvauja: prof. dr. Julius Šmulkštys, prof. dr. Bronius Nemickas ir Aidas Palubinskas.

Moderuoja - Petras Buchas

5. Diskusijos

3:00 – 3:30 val. pertrauka

3:30 – 5:30 val. pranešimai: (A)

- a. pirm. dr. Leono Kriauciūno
- b. ižd. Oskaro Kremerio
- c. garbės teismo – inž. Antano Mažeikos
- d. kontrolės komisijos
- e. diskusijos dėl pranešimų

Pranešimai: (B)

- a. įspūdžiai iš Pasaulio Tautininkų Kongreso Lietuvoje – Kongreso atstovai
- b. Amerikos Lietuvių Tarybos – Petras Buchas
- c. Lietuvos Nepriklausomybės Fondo – Algirdas Sperauskas

(Nukelta į 8 psl.)

TRIJŲ LELIJŲ MIESTE

Henrikas Stasas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Kiek toliau tame pačiame Nemuno krante, šlaito viršūnėje stovi Raudonės pilis. Taip pat tipiška ano laiko feodalo rezidencija. Pilies istorija prasidėjo XVI amž. pabaigoje. Per kelis šimtmečius jos savininkai keitėsi ir taip pat per tą laikotarpį pilis perėjo visą eilę rekonstrukcijų. Didžiojo pilies korpuso pietiniame fasado centre gana aukštas cilindrinis bokštas. Į bokštą galima įlipti sraigtiniais laiptais ir iš jo viršaus matosi nepaprastai graži Nemuno panorama. Nuo pilies nusileidus į šlaito žemutinę dalį yra dar iš Gedimino laikų užsilikęs ažuolas. Ažuolo kamienas nepaprastai storas. Jį apjuosti reikia 10 žmonių. Pasigrožę pilies aplinką vykome toliau į netolimą Veliuoną, kuriai šiais metais sukanka 700 metų.

Veliuona istoriniai surišta su kunigaikščiu Gediminu. Čia iškyla dvi gamtinės įžymybės, t.y. du vienas šalia kito piliakalniai. Viename jų pagal padavimą palaidotas Gediminas. Sakoma, kad čia Gediminas žuvęs nuo vokiečių patrankos su parakiniu užtaisais. Piliakalnis pavadintas Gedimino vardu ir ten stovi jo paminklas. Abu piliakalniai gana aukšti ir į juos reikia lipti laiptais, kurių suskaičiavau 110. Tačiau visoj Veliuonos apylinkėje dominuoja Šv. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia. Nors nedidelė, bet graži renesanso įtakoje statyta ir siekianti Vytauto laikus. Trys nedidelės navos, kurių sienas puošia originalūs paveikslai ir statulos. Didįjį altorių puošia barokiniai drožiniai ir

charakteringos medinės su drožinėjimais kolonos. Be to, prie didžiojo altoriaus stambus Vytauto Didžiojo portretas su originaliu lotynų kalbos įrašu. Bažnyčioje dar daug ir kitų originalių tapybos darbų: Trijų Evangelistų, Marijos su kūdikiu, Kristaus su nendre ir kt. Apžiūrėję bažnyčią, lankėme dar įdomią ir gražiai sutvarkytą gėlininkystę ir buvusius Vakselių dvaro rūmus. Mūsų grupėje buvusi P. Vakselytė iš New Yorko su giliu išgyvenimu pasakojo apie rūmų ir jų aplinkos buvusį grožį.

Sugrįžę į viešbutį, po pietų lankėme kitas šventės programoje numatytas vietas. Dalyvavome Jurbarko vidurinės mokyklos mokinių ir mokytojų susitikimo popietėje, kuri vyko tos mokyklos viršutinėje salėje. Kadangi į susitikimą buvo kviečiami ir svečiai, tad buvo įdomu išgirsti jų gyvenimo ir darbo bei veiklos aktualijas ir kartu prie vaišių stalo pabendrauti. Ši mokykla Jurbarko metinės šventės proga buvo pavadinta rašytojo ir pedagogo Antano Giedraičio – Giedriaus vardu. Ateityje numatoma jai suteikti pilnos gimnazijos titulą. Po kavutės ir pasidalinimo išpūdžiais su šios mokyklos mokytojais, grįžome į viešbutį ir laukėme pačios įdomiausios šio vakaro atrakcijos, tai komp. Dariaus Lapinsko operos "Karalius Mindaugas", kuri vyko ant istorinio Jurbarko piliakalnio "Bišpilio".

Bišpilis vieno km atstumu nuo Jurbarko centro, tačiau dabar jo apylinkė apgyventa ir naujos gatvės išvestos. Kalnas įdomus savo forma panašus į kiaušinį, tačiau jo viršus plokščias. Šiaurinis jo šonas apaugęs krūmais ir medžiais, o pietinis – žolė. Tad kalno viršuje ir atviram

kalno šone ir vyko operos spektaklis. Žiūrovų tikriausiai susirinko keliolika tūkstančių. Vakaras buvo nepaprastai ramus ir dangus žvaigždėtas. Tad sutemus ir dangaus kliaute sumirgėjęs pirmom žvaigždėlėm, senovės ragų intonacija buvo paskelbta pirmo veiksmo pradžia. Į Bišpilį rinkosi iš viso pasaulio kampų vėlės klajūnės, kurios atgaivino šventą ugnį. Veiksmas dabar nukeliamas į XIII-tąjį amžių, kada tarp Lietuvos vadų vyravo kerštas ir broliudystė. Tačiau Mindaugui pasirodžius viskas užmirštama ir vadui keliamos ovacijos: "Tegyvuoja Mindaugas Lietuvos karalius". Šauklys šaukia, kad Mindaugas apgintų kryžuočių puolamus prūsus. Tačiau Mindaugas nujojęs į prūsų žemę, randa tik Herkaus Manto kapą. Mindaugui sugrįžus jį pasitinka Morta ir tuo metu vyksta senoviško ritualo šokis.

Sekančiame epizode Mindaugas svajoja apie didžią Lietuvą ir stato iš akmenų žemėlapi naujos Lietuvos. Morta supa naujagimį sūnų Ruklį. Tuo metu įėjęs Vismantas sužino, kad Ruklys ne jo vaikas. Suprato, kad vaikas Mindaugo ir nepakelęs skausmo nusižudo.

Mindaugas dabar veda Mortą ir atrodo, kad ramybės niekas jau negali sudrumsti. Tačiau Mortą persekioja kaltės jausmas dėl Vismanto nusižudymo.

Mindaugas švenčia savo karaliavimo sukaktį ir iškelia puotą. Puotai pasibaigus pasigirsta triukšmas ir ginklų žvangėjimas. Mindaugas pasitinka svainį Daumantą, pasisveikina su juo, o tuo tarpu iš užnugario pribėgę Daumanto kariai Mindaugą nuduria.

Vyksta Mindaugo laidotuvės gedulingai eisenai nešant jį į dausas. Šis momentas buvo tikrai efektingas, nes prietemoj kalno viršūnėje buvo nešamas Mindaugo lavonas o visa eilė tamsių siluetų jį lydėjo. Taip pat efektingas momentas, kad Mindaugui iškeliavus, vėlės klajūnėlės įžiebusios šventąją ugnį išnešioja ją į visus pasaulio kampus.

Apšvietimas, dekoracijos ir garso sistema buvo be priedais. Mindaugo ir Mortos figūros padidintos, kas taip pat iš toliau stebintiems buvo naudinga. Manau, kad nesunku buvo autoriui ir režisieriui šį veiklą įscenizuoti, turint tokį dainininkų ir įvairių vokalių ansamblių kolektyvus, kuriems scena nebuvo svetima. Taigi šalia pagrindinių veikėjų labai

gražiai pasirodė kultūros rūmų vokalinio ansamblio nariai, rūmų estradinių šokių kolektyvai, Sodeikos muzikos mokyklos chorinio dainavimo moksleivės ir kiti. Prūsų, kryžuočių ir Daumanto karių roles atliko 3 dragūnų pulko pėstininkų bataliono kariai. Tačiau nežiūrint visų šių pusiau profesionalių kolektyvų komp. Darius Lapinskas čia daug parodė savo sceninių gabumų, fantazijos ir kūrybinių jėgų. Tik ne labai vietoj buvo Mindaugo gyvenimo istorijos sugretinimas su J.F. Kennedžio. Suprantama, D. Lapinskas čia norėjo parodyti, kiek nedaug nuo

Šis gana originalus ir motyvuotas autoriaus pasisakymas apie jo išsvajotą operą dabar išsipildė. Ne tik jis, bet ir tūkstantinė Jurbarko minia turėjo progos pamatyti Mindaugą ir Mortą ant Bišpilio piliakalnio. Patenkinti buvo ir jurbarkiečiai, kurie pareiškė, kad tai pirmas toks įvykis Jurbarko kultūriniame gyvenime.

Išaušo gražus liepos 3-čios sekmadienis ir tai buvo paskutinė jubiliejinės šventės diena. Tačiau ir šios dienos programa užpildė kiekvieną valandą. Po pusryčių vykome į greta viešbučio esančius kultūros rūmus, kur vyko

Žiobrinės vaišių stalas

H.Staso nuotr.

Mindaugų laikų iki šio atominio amžiaus žmogus nuėjęs dvasinio tobulėjimo kely. Tačiau tie trys veikale iškelti epizodai buvo visiškai blankūs ir nieko neišryškino. Tad manau kad be to sugretinimo buvo galima puikiai apsieiti. Tačiau negincytina, kad komp. D. Lapinskas yra gabus kūrėjas, muzikas sukūręs visą eilę muzikos veiklų ypač modernios muzikos srity.

Veikalui pasibaigus tūkstantinė minia sukėlė operos autoriui ovacijas, apdovanojo gėlėmis, papuošė ažuolo lapų vainiku ir pasodino į Mindaugo sostą.

Apie šią operą, kurios premjerą paskyrė Jurbarko 735 metų sukaktuvėm, pats Darius Lapinskas taip rašo: "Šią operą sukūriau savo miesto – Jurbarkui ir savo tautos istorijos pasididžiavimui, sugrįžimui į vaikystę, į tas dienas, kur aš kaip vyras iš anapus ieškau savo protėvių aistros, kur vaikystėje matytos didžiulės žiobrių šventės, parado figūros virsta Mindaugo ir Mortos figūromis ir kur permatomaj skraistėj – spektaklyje aktorių šešėliai tampa tais vaiduokliais, kurių aš, žiūrėdamas per mūsų namų langą, laukiau pasirodant ant Bišpilio piliakalnio ir niekad nemačiau".

šventės rengėjų ir Jurbarko žmonių bei verslo vadovų susirinkimas. Čia prie vaišių stalo kalbėjo Jurbarko kultūrininkai ir verslininkai, iškeldami labai svarbų abiejų pusių bendradarbiavimo reikalą, puoselėjant kultūrą ir keliant žmonių ekonominę gerbuvį. Juk ir kultūros ugdymas ir žmonių ekonominė gerovė šiandien yra privačiose rankose. Kilo mintis kultūrinei veiklai steigti fondą. Šiai minčiai daug kas ir iš svečių pritarė, pažadėdami pagal galimybę ir užsienyje tokiame fondui telkti lėšas.

12:30 val. Jurbarko bažnyčioje vyko iškilmingos pamaldos. Pamaldom pasibaigus, buvo pašventinta ir nauja trijų lelijų Jurbarko vėliava. Po to visi su gėlėmis vyko į kapus aplankyti mirusių žymių jurbarkiečių ir savo artimų. Iš čia vykome į netolimą Tulpių gatvę, kur vyko žymaus aktoriaus – režisieriaus Konstantino Glinskio gimtosios sodybos atidarymas. Kadangi čia pat yra ir skulptoriaus Vinco Grybo memorialinis muziejus, tad aplankėme muziejų ir jo buvusį privatų namą, kuriame tuo metu vyko dail. Rimo Buivydo meno darbų paroda. Iš čia vykome į greta esantį parką, kur Mituvos (Nukelta į 7 psl.)

Prie kepančių žiobrių Stefanija Stasienė ir žiobrių ekspertas H.Staso nuotr.

A.P.P.L.E. KURSAI PANEVĖŽYJE

Šią vasarą A.P.P.L.E. kursai pirmą kartą pasiekė Panevėžį. Dvidešimts keturių APPLE dėstytojų grupė atvyko liepos 31-mą dieną iš Kauno, kur jau buvo užbaigti dviejų savaitių kursai. Panevėžyje kursai tęsėsi tik vieną savaitę, tai buvo per mažai laiko net ir sutrumpintoms programoms išeiti ir Lietu-

vos mokytojų su instruktoriais iš Amerikos bendravimui. Panevėžio miesto Švietimo skyriaus darbuotojos, ir ypač du direktoriai, kurių patalpomis APPLE naudojosi, pasižymėjo organizuotumu. Jų greita paslauga naudojant jų aparatūrą ir rūpinimasis visų iš Amerikos atvykusių gerbuvu ir patogumu, buvo neri-

boti. J. Balčikonio Gimnazijos direktorius Raimundas Dambrauskas ir Specialiosios mokyklos direktorius Valdas Matkevičius yra du pavyzdžiai, kad dirbant ir sunkiose salybose galima mokyklas puikiai palaikyti, kur viskas tobulai veikia, kur švara ir visi įrengimai mokyklos patalpose atitinka aukščiausiams vakarietišams standartams. Raimundas Dambrauskas 1993 me-

Pradžios mokyklų mokytojos, A.P.P.L.E. seminarų Panevėžyje dalyvės. Kairėje mokyklos direktorius Valdas Matkevičius. Antroje eilėje instruktorės iš Amerikos: penkta iš kairės Levita Shelton iš Illinois, Ardis Jeanroy iš Washington valstijos, Irena Giedris-Giedraitienė iš Ohio ir vietinė anglų kalbos mokytoja-vertėja Dalia. Nuotrauka daryta Specialiosios mokyklos Briedžių salėje.

Panevėžio Specialiosios mokyklos direktorius Valdas Matkevičius ir J. Balčikonio gimnazijos direktorius Raimundas Dambrauskas - tai vyrai, kurie judina žemę. Po įtemptos darbo savaitės jie dar šypsosi... V. Matkevičiaus nuotr.

"Aš žinau, kad visų problemų neišspręsimė šiandien. Bet aš labai džiaugiuosi, kad yra daug mokytojų, dirbančių iš idėjos. Mūsų gimnazija jau treji metai priima mokslivius iš viso miesto, ir mes džiaugiamės jų pasisekimais, jų noru mokytis, jų iniciatyva. Keičiasi sąlygos ir mokytojai dirba iš idėjos už tą patį atlyginimą. Ar ilgai dirbs?"

Vykdėme gimnazistų apklausą - 93% vėl stotų į gimnaziją. Tai iš tikrųjų yra džiugūs skaičiai. Taigi reformos eiga priklauso nuo

mokytojų ir naujų struktūrų atsiradimas - gimnazijose, pradinėse mokyklose išjudino mokytojų norą tobulėti, keistis, ieškoti naujovių, ir aš nesutinku su tomis nuomonėmis, kad viską siūlo ministerija, o mokyklose niekas nesikeičia. Atestacija, kvalifikacijos augimas būtinas, nes auga mokytojų profesionalumas. Įvedamos naujos disciplinos. Mokytojai praktikai dirba su teoretikais." (Ištrauka iš straipsnio Mokykla ir Mokytojas, Balčikonio Gimnazijos Leidinio "Dobilo Žiedas").

Irena Giedris - Giedraitienė

TRIJŲ LELIJŲ MIESTE

(Atkelta iš 6 psl.)

slėny stebėjome Jurbarko liaudies teatro spektaklį J. Žemaitės "Trys mylimos". Teatro aktoriai šį komišką J. Žemaitės veikalą labai išryškino sukurdami originalius ir gyvenimiškus tipus, su neperdėtu humoru ir gyvenimiška tikrove.

Po vakariinės autobusais vykome į žiobrinę su kuria ir pasibaigė trys įdomios, prasmingos, iškilmingos ir džiaugsmingos Jurbarko jubilėjinės šventės dienos. Nors žiobrinę šiek tiek atsimenu iš jaunystės dienų, tačiau jos tradicinio ceremonialo ir spektaklio niekad neteko matyti. Atvykome į Mituvos slėnį, kai už miško jau gėso paskutiniai vakaro saulės spinduliai. Tamsūs miško šešėliai krito į slėnį, kur viename pievos gale liepsnojo keliolikos metrų ugies juosta. Priartėję pastebėjome, kad vienoj ugnies pusėj ant medinių išmų pasmeigti kepė žiobriai. Prižiūrėtojas vis sausom beržinėm malkom pakurstė ugnį, kad karštis būtų vienodas ir žiobriai gražia auksine spalva apkeptų. Tuo tarpu jo padėjėjas ilga lazda vis nurodydavo, kurį žiobrį reikia apsukti ir kuris jau iškepęs. Tačiau tradicinis žiobrinės ceremonialas dar nebuvo prasidėjęs. Tad visi laukė atplaukiant vandenų dievačio Neptūno ir žiobrių karalienės.

Netrukus Mituvos pakrantėje pasirodė pirmieji Neptūno žvalgai, - grakščios ir simpatiškos žuvelės. Joms pasislėpus krūmuose, Mituvos vingyje pasirodė ir Neptūno laivelis su karaliene ir visa svita. Gana greit priplaukė krantą Neptūnas, žiobrių karalienė ir palyda išlipo iš laivelio, kur juos sutiko belaukianti minia. Dabar Neptūnas ilga oracija kreipėsi susirinkusius, įspėdamas juos, kad neliestų jo globojamų vandens gyvūnų. Taip pat užsirūstino, kad taip žiauriai elgiamasi su žiobriais, bet žiobrių karalienės paveiktas sušvelnėjo ir pakvietė visus prie vaišių stalo, kuris buvo apkrautas visokiais valgiais, rūkytom žuvim, sūriu ir gėrimais. Dabar Neptūnas ir žiobrių karalienė, atsigaivinę šaltu alumi užtraukė dainą, kurią visi gurkšnodami alų traukėm iš paskos. Tuo tarpu ir žiobrių jau ne maža dalis buvo iškepta, tad pradėjome ir juos doroti. Visiškai sutemus slėnio centre buvo uždegtas milžiniškas laužas, kurio liepsna kilo aukštai į dangų ir apšvietė nemažą plotą šokiams ir žaidimams. Dainos, alus ir žiobriai ne greit leido šį slėnį apleisti, nes jurbarkiečių buvo numatyta žiobrinėje pasitikti aušrą, atsisveikinti ir su viltimi vėl sugrįžti.

Tuo ir baigėsi Jurbarko 735-tosios metinės.
(Pabaiga)

tais, kalbėdamas Seime šiais žodžiais apibūdino savo pažiūrą į šių dienų problemas mokyklose:

IŠDAVYSTĖ

(Atkelta iš 4 psl.)

Po vieno kito atvažiavimo vyrai Liudvikui Šimonėliui ir bunkerį parodė. Įsivedė vidun, bet jis ten neilgai pabuvo. Nepagyrė bunkerio: ir tvanku, ir kito išėjimo nėra. Sako, užtikis jus kada ir susems kaip bites. Išbraižė jis pats popieriaus lape bunkerio planą su keliais urvais - išėjimais, kad būtų galima apsuptiems pasprukti. Bet kas gi taip padarys?! Ir dar naktimis, kad kas nepamatytų... Taip ir liko, kaip buvo. Namo antrame gale palei visą sieną buvo padarytas aruodas grūdams pilt. Aruodo dugne buvo įtaisytos durelės. Kai vyrai sulįsdavo bunkerin, namiškiškai ant tų durelių užpildavo grūdų. Ir niekas neužtikio, nors ir su šunimis iškodavo.

Apie pulkininką vyrai pranešė ir apygardos vadui "Miškinui". Susipažino. Atsirado bendrų pažįstamų, atsirado ir kalbos, ir įvairių reikalų: ejo gandai apie artėjantį žmonių vežimą, prasiėjo žmonių varymas į kolchozus, vis sunkesnis darėsi partizanų gyvenimas - trūko maisto, ginklų, medikamentų, šlijo drausmė, atsirado partizanų vardu plėšikaujančių...

Susitarė dar kartą susitik-

ti antradienį, kovo 22 dieną.

Sutartą dieną pulkininkas jau buvo Nolėnuose. Kalbėjo, kad tuoj bus žmonių vežimas, kad ir jam neramu... Tą dieną nesulaukęs "Miškinio", trečiadienio rytą išvažiavo Utenon. Pavėžėjo Antano Šimonėlio sūnus Algimantas. Paskui jis Elvyrai Šimonėlytei pasakoja, kad nuvežęs dėdę stotin, išsigando: jį tuoj pat apsupo enkavedistai, bet nieko jam nedarė, kalbėjosi draugiškai...

BĖGIMAS Į MIRTĮ

"Miškinis" į susitikimą su pulkininku atvyko tik trečiadienio vakare. Atlydėjo "Šamas". Sužinojęs, kad dėdė išvažiavo, labai apgailėtas. Bet nieko nebepadarėsi. Liepęs arklių nuvaryt savininkui, apygardos vadas liko nakčiai su vyrais.

"Užsnūdau tik, - pasakoja Elvyra Šimonėlytė. - sapnuoju. Pradėjo duris daužyt. Supratau, kad jau viskas - išduoti. Žvilgteliu pro užuolaidą į klojimo pusę - kariuomenės net tamsu.

"Otkryvaj dver!" - šaukia. Atidariau. Niekas neina! Tada pati pastūmiau virtuvės duris, paskui koridoriaus, ir suėjo visi eile pasimieję. Priėjo vienas prie tėtės ir sako: "Bunkeris tai va!

Kiek banditų yra?" Tėtė lyg žado neteko, nepasakė nė žodžio. Pradėjo jie imt langus, duris. Matau, kad viskas. Mane ir kitus (seserį Ireną ir tėvą Joną Šimonėlį - B.J.) išvarė suklupdę prie pušynėlio. Išgirdom, kad rėkia: "Ar pasiduodat, ar ne?!" Pasigirdo šūvis, paskui sprogo grana. Iškart šoko ugnis, ir pusę namo apėmė liepsna..."

Sako, sodyba buvo dar iš vakaro trim žiedais apsupta enkavedistų (137 pulko kariuomenės ir vietos skrebių (keli iš jų dar gyvi ir, be abejo, nepriklausomos Lietuvos piliečiai). Palaukė ryto, kol prašvis. Suliepsnojus namui, beliko bėgimas į mirtį.

Napalys Valančiūnas - "Elnias" nespėjo net iš pirkios išsokti. Kulų pakirstas, beveik sudegė. Ryšininkas Domas Sirutis - "Baltasis Vergas" sukniubo kieme. Gal kokių 50 metrų pabėgęs, ištaškytomis smegenimis ant Vlodo Bertašiaus ezios krito Bronius Bivainis, ne kiek tenubėgo ir jo brolis Alfonsas: suklupo automato kulų sukapota krūtine. Tik Vincas Kaulinis - "Miškinis" perbėgo pievą. Jį pačiam pušynėlio pakrašty pasivijo kulka. Panašus likimas ištiko ir Albertą Guobužą - "Šamą" bei Vytautą Pakalnį.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGOJE

Apie tautininkų veiklą iš Vilniaus praneša LTS sekretorius R. Giliauskas

* Rugpjūčio 6 d. Tautininkų sąjungos valdybos nariai dalyvavo Ariogaloje surengtoje Nepriklausomybės gynėjų šventėje, į kurią suvažiuavo buvę Lietuvos partizanai, politiniai kaliniai, tremtiniai, priverstiniai emigrantai, politinių ir visuomeninių organizacijų atstovai, kariškiai. Ariogaloje šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje už Nepriklausomybės gynėjus buvo laikomos šv. Mišios, ant partizanų kapų ir prie paminklo Lietuvos kankiniams padėta gėlių. Mitinge kalbėjęs Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona pabrėžė, kad esama bloga padėtis gali baigtis tuo, jog valdžia atsidurs nusikaltėlių grupuotės rankose, todėl dar kartą siūlė nušalinti nuo valdymo LDDP, stiprinti opozicijos jėgas ir pakviestą stoti į Tautininkų sąjungą.

* Rugpjūčio 7 d., sekmadienį, daug žmonių suplaukė į Ukmergės rajono Užulėnio kaimą paminėti Prezidento Antano Smetonos 120-ias gimimo metines. Tautininkai suvažiuavo iš visos Lietuvos, atsiveždami skyrių vėliavas, dalyvavo Šaulių sąjungos, Savanoriškos krašto apsaugos tarnybos junginiai, Skautų sąjungos, politinių ir visuomeninių organizacijų, rajono valdžios atstovai, meno žmonės.

Lėno bažnyčioje šv. Mišias aukojo tautininkų pakviestas Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas, po to keliautūkstantinė žmonių kolona, nešdama Prezidento Antano Smetonos portretą, pasipuo-

šusi tautiniais drabužiais, vėliavomis ir gėlėmis, dainuodama patraukė prie A. Smetonos vardo mokyklos Užulėnyje, pakelyje stabtelėdama kryžkelėje prie Kryžiaus ir Prezidento gimtinės pamatų. Čia prieškarinio Lietuvos aeroklubo narys inžinierius Viktoras Ašmenskas iškėlė simbolinę Prezidento vėliavą, prisiminimais apie Prezidento gyvenimą dalinosi Ukmergės tautininkų skyriaus pirmininkas Simonas Pociūnas, aktorius Tomas Vaisieta skaitė rašytojo Vinco Krėvės, pirmojo Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininko sukurtą Dainą apie Arą – laisvą ir niekam nesiduodančią pavergti dvasią.

Mitinge prie mokyklos kalbėjo Tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona, Šaulių sąjungos pirmininkas Rimvydas Mintautas, Lietuvos skautų vardu Algimantas Berkevičius, Seimo narys Mečislovas Treinys, Amerikos lietuvių išeivijos atstovas, žurnalistas Kazys Karuža. Oratorių kalbas keitė Tomo Vaisietos skaitomi prakilnūs žodžiai, o juos – dainos, kurias atliko atvykę iš Vilniaus ir Ukmergės net trys chorai.

Mokyklos patalpose buvo parodytas filmas apie Ukmergę ir jos žmones fragmentai apie prezidento gyvenimą ir darbą. Tauragės tautininkai padovanojo LTS valdybai Prezidento Antano Smetonos skulptūrą.

Popietėje, po Užulėnio kaimo obelimis vyko tradicinis tautininkų susitikimas, buvo vaišinamasi Ukmergės

tautininkų įteiktu pyragu ir atsivežtais gardėsiiais, neapsieita be dainų ir pasišokimų.

Pavakaryje Tautininkų sąjungos valdybos nariai buvo pakviesti į susitikimą su Ukmergės rajono vadovais Užugirio kieme, kur aptarti susiję su Prezidento Antano Smetonos atminimo išsaugojimu reikalai.

* Rugpjūčio 9 d. Vilniuje, Lietuvos Martyno Mažvydo bibliotekos parodų salėje atidaryta paroda pirmojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos jubiliejui pažymėti. Parodą organizavo ši biblioteka ir Tautininkų sąjungos valdyba. Per 400 autentiškų eksponatų ir jų kopijų – tai knygos, žurnalai, Antano Smetonos darbai, senoji periodika, nuotraukos. Dauguma eksponatų paimta iš bibliotekos fondų, Tautininkų sąjunga šiai parodai paskolino nuotraukų, skulptūrų, Prezidento portretą.

Tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona perkirpo juostelę ir pasakė kalbą. Taip pat kalbėjo Seimo nariai Vytautas Landsbergis ir Mečislovas Treinys, Kultūros ministerijos sekretorius Vytautas Balčiūnas. Pažymėta, kad nuo Lietuvos okupavimo ir Lietuvos Nepriklausomybės sugrąžinimo tokia paroda pirmoji ir kad ji padės teisingiau įvertinti valstybės politinę ir kultūrinę praeitį.

Paroda vyks tris savaites.

* Rugpjūčio 10 d. Vilniuje, Tiltų gatvėje, prie namo, kuriame gyveno ir kūrė Prezidentas Antanas Smeto-

na, iškilmingai atidengta paminklinė lenta. Atidengimo ceremonijai vadovavo Vilniaus miesto Tarybos pirmininkas Valentinas Šapalas, lentą atidengė ir kalbėjo Švietimo ministras Vladislovas Domarkas. Kalbas taip pat pasakė Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos seniūnas Leonas Milčius ir Seimo narys Vytautas Landsbergis. Buvo prisiminta, kad Antanas Smetona Vilniuje gyveno nuo 1902 iki 1918 metų, čia 1904 m. sukūrė šeimą, su rašytoju Juozu Tumu –Vaižgantu 1907 metais pradėjo leisti tautinės minties laikraštį "Viltis", 1918 m. vasario 16 d. pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą.

Konstantino Bogdano sukurtos paminklinės lentos Prezidentui Antanui Smetonai atidengimo iškilmingą ceremoniją puošė Valstybinės ir Tautininkų sąjungos vėliavos, grojo "Trimito" orkestras, gausiai susirinkę vilniečiai ir svečiai prie paminklinės lentos padėjo gėlių.

* Rugpjūčio 12 d. paminklinė lenta buvo atidengta Jelgavoje (Latvija), ant buvusios Mintaujos gimnazijos sienos, kurioje 1893-1896 m. mokėsi Antanas Smetona. Šiuo metu čia įsikūręs Elijašo vardo meno muziejus. Iškilnėse dalyvavo Seimo narys Leonas Milčius, Tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona, habl. dr. prof.

Antanas Tyla, Vyriausybės patarėjas Antanas Petrauskas, Lietuvos Respublikos ambasados Latvijoje darbuotojai, Jelgavos miesto Dūmos vadovai, Jelgavos lietuviai, miesto gyventojai. Gatvėmis žygiavo iš Vilniaus atvykęs pučiamųjų orkestras "Trimitas".

* Rugpjūčio 14 d. Varėnoje įvyko Tautininkų sąjungos įkūrimo 70 metų jubilėjaus paminėjimo šventė, kurią surengė vietos tautininkai. Paminėti garbingos sukakties prisirinko pilna Kultūros namų salė. Tautininkus sveikino dešiniųjų partijų ir organizacijų rajono skyrių atstovai. Tautininkų sąjungos Varėnos rajono valdybos pirmininkas Alfonsas Škudžinskas plačiai nušvietė Tautininkų sąjungos kūrimosi istoriją ir tautininkų kelią iki šių dienų. Minėjime dalyvavo ir kalbą pasakė Tautininkų sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona.

Svečius ir šeiminkus linksmino orkestras ir iš Marcinkonių atvykęs etnografinis ansamblis.

Numatyta, kad Tautininkų sąjungos įkūrimo 70-mečio renginiai rugsėjo mėnesį turėtų vykti daugelyje Lietuvos miestų.

*NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ*

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS 23-CIOJO SEIMO 1994 M RUGSĖJO MĖN. 3-4 D.

DARBOTVARKĖ

(Atkelta iš 5 psl.)

d. "Naujosios Vilties" žurnalo – Red. dr. Algirdas Budreckis, adm. Oskaras Kremeris
Pasisakymai dėl pranešimų.

7:00 val. pokylis Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos salėje
Kokteiliai
Vakarienė

Amb. Aniceto Simučio pagerbimas. Supažindina Lietuvos gen. garbės konsulas Vytautas Čekanauskas.
Meninė dalis – žurnalistas Vladas Vijeikis.

Sekmadienis – rugsėjo mėn. 4 d.

10:30 šv. Mišios Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos bažnyčioje
12:30 – 1:00 pietūs parapijos salėje
1:00 – 2:30 darbo posėdis

1. Pranešimai:

- Skyrių pirmininkų
- Pasisakymai dėl pranešimų
- Mandatų komisijos
- Nominacijų komisijos – pirm. inž. Juozas Rentelis

2. Rinkimai:

- Sąjungos pirmininko
- Valdybos narių
- Garbės teismo
- Kontrolės komisijos narių
- Tarybos narių

3. Nutarimų komisijos pranešimas ir priėmimas – pirm. Antanas Mažeika

4. Klausimai ir sumanymai

5. Seimo uždarymas

2:30 – 3:00 pertrauka
3:00 – 4:00 Lietuvių Tautinio Kultūros Fondo suvažiavimas
4:00 – 4:15 pertrauka
4:15 – 5:30 Vilties Draugijos suvažiavimas

Informacija Seimo dalyviams

Viešbutis-Holiday Inn of Southfield – 26555 Telegraph Rd. Southfield, MI 48034, tel. 810 – 353-7700

Susipažinimas seimo išvakarėse-penktadieni-rugsėjo 2 d. 7 val. vakaro Holiday Inn-Hospitality Room

Pamaldos ir seimo posėdžiai vyks Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoje, 25335 West Nine Mile Road, Southfield, MI. 48034, tel. salė 356-9721

Limuzinas: Transerv-tel. 1-800-446-4847

Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos St.Petersburgo skyriaus narių dalis, 1994 m. rugpjūčio 3 d. dalyvavusi skyriaus susirinkime. Susirinkimas išrinko 3 atstovus dalyvauti 23-čiame Sąjungos Seime, įvyksiančiame š.m. rugsėjo 2-4 d. Detroite. Be to, susirinkime pranešimą apie dabartinę politinę ir ekonominę padėtį bei nuotakas Lietuvoje padarė tik ką iš Vilniaus grįžęs, buvęs skyriaus valdybos pirmininkas, Antanas Kašuba. Skyriaus nariai, už tokį atvirą ir nuoširdų pranešimą jam dėkoja.

Panevėžys

Vladas Vilekš, 6 metų amžiaus

Panevėžys mano gyvenime pats įdomiausias, pats gražiausias miestas pasaulyje. Paskui mačiau Paryžių, Londoną, Rio de Janeiro, New Yorką. Bet niekas neprilygsta mano Panevėžiui. Ten pradėjau mokslus, kurių dar šiandien nebaigiu. Pamačiau gatves grįstas akmenimis, per kuriuos važiuojant didžiulis triukšmas kildavo. Bet tas triukšmas sutapo su miesto sąvoka. Miestas turi būti triukšmingas.

Prisimenu Respublikos gatvę. Kokių nepaprastų dalykų toje gatvėje būta. Masiolio knygynas, jau vien languose galėjai matyti nepasiekiamus dalykus. Korsako cukrainė. Ten nuostabiai pyragaičiai buvo gaminami. O kas daugiau? Kaip gaila. Ne viską prisimenu.

Panevėžyje buvo gatvė su medžiais vidury. Netoli buvo miesto sodas. Ten vėl nuostabūs dalykai. Kartais rodydavo filmus. Tik man neteko matyti. Mačiau tik kaip baltoje drobėje saulės spinduliai žaidė. Ir tai jau buvo puikus pasaulis. Buvo sode ir žaidimų. Gigantai. Sunku aprašyti, kas tai per nuostabus dalykas. Tad sustosiu.

Būdavo turgaus diena. Suvažiuodavo iš visur ūkininkai savo gaminius parduoti. Neatsimenu, ką jie atveždavo. Bet gerai atsimenu prekystalį, kur boselis su pluduriuojančia citrinos riekle

★★★★

stovėjo. Tai vadino limonadu. Ir koks tai puikus gėras. Koks kvapus. Niekad Amerikoje tokio nesutikau. Turėtų Amerikos Coca cola gamintojai pasimokinti. Baronkos. Koks nuostabus išdirbiny. Rodosi taip paprasta. Surietai tešlos gabalą į apskritimą. Pakepi, ir štai tau baronka. O Panevėžyje baronka buvo visai kitoks. Tai dievų valgis. O triukšmas, o alasas. Tik turguje gali tokį išgirsti. Namie niekas tau to neleis.

Negalima užmiršti pamaldas katedroje. Koks tai didingas pastatas. Bokštų per debesis nesimato. Reikia gerai galvą užriesti, kad bokšto viršūnėje kryžių pamatytum. Viduje vargonai ūžia. Choras gieda, lyg angelų tūkstančiai šauktų. Visa bažnyčia klaupiasi, kada reikia ir atsistoja. Klaupiesi ir tu nors nežinai, ką visa tai reiškia. O smilkalų kvapas tiesiog svajinantis. Taip kvepia, taip kvepia. Šonuose ir lubose paveikslai. Tai šventieji. Bet ar gali atpažinti. Mama sakė, kad ir mano šventasis kažkuriame lange. Bet kaip jį atrasti?

Kaip gražu būdavo stebėti procesiją aplink bažnyčią. Stambūs vyrai vėliavas neša. Jos sunkios, auksu siuvinėtos, kaip jas kokiam liksam pakelti. O nuo vėliavų kaspina ištiesti, kuriuos baltai apsirengusios mergytės neša. Ir kokios jos rimtos. Gali rodyti liežuvį, nesijuoks. Kitos gėles barsto prieš kunigą, kuris po dideliu lietsargiu eina, nors nelyja. Tas lietsargis toks didelis, kad keturi vyrai prakaitą varvindami neša. O kunigas rankose turi labai gražų dalyką. O nuo jo saulės spinduliai atsimušdami žaidžia per visų galvas. Perskrenda per vyrų galvas be kepurių ir per moterų baltas skareles. Koks vaizdas. Beje bažnyčioje moterys stovi vienoje pusėje, o vyrai kitoje. Aš labai noriu būti vyrų pusėje, bet mamytė neleidžia. Laiko šalia savęs.

Išėjus iš bažnyčios, mama už gerą elgesį saldainiuką į saują išpaužia. Kas tai per daiktas? Tai skanėstas, kurio savo gyvenime nebesutiksiu.

Ir tikrai. Nei vienoje pasaulio šalyje nesuradau tokio skanumyno, kaip tas mano mamos saldainiukas.

Mamytė nepastebėjo, kad mergytei liežuvį parodžiau. Būčiau negavęs saldainiuko. O aš tik moksliais sumetimais. Ar prasijuoks? Neprasijuokė.

Daug įdomių dalykų vyko Panevėžyje. Kad ir Nepriklausomybės šventė. Mažai tada žinojau, kas ta nepriklausomybė. Bet jeigu visur trišpalvėm vėliavom papuošta ir paraduose nesuskaitomi pulkai eina, tai turi būti kažkas svarbaus. Didžiulis orkestras su sidabrinėmis dūdom groja. Šauliai su šautuvais žygiuoja. O jau mokinių didžiausia galybė. Teko ir man tokiam parade dalyvauti. Ant sunkvežimio, ant tikrų velėnų kalniuko buvo pastatyta Vilniaus pilis. Ir parašas: "Mes be Vilniaus nenurimsim". Ir aš su kitais aplink tą pilį sėdėjome ir vaizdavome, kad be Vilniaus tikrai nenurimsim. Nuo tų velėnų ir žemių kėlnes gerokai sutepėme. Bet barti negavome. Kas bars už patriotinį darbą? Sunkvežimiui sustojus, mano draugas Florijonas irgi atsistojo pasižvalgyti, o truktelėjus neišlaikė lygsvaros ir maktelėjo nosim į Gedimino kalną. Nosis pakeitė spalvą. Bet nepravirko. Kieto būdo mano draugas Florijonas, būsimasis ugniagesys.

Tai štai koks nuostabus miestas Panevėžys. Ir kaip čia viską aprašyti. Tad sutinku su Vaičiūčiu. "...to neišreikš nei vienas raštas. Tą pasakys vieni jausmai..."

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

NIŪRŪS GERIEJI DARBELIAI

Lordui Baden Powellui idėja pradėti skautybės sąjungą atėjo Afrikoje. Po mirties, jo pageidavimu, jis buvo palaidotas Afrikoje, Kilimandžaro kalno papėdėje, Tanzanijos rytiniame krašte. Tanzanijos vakaruose prie Zairo sienos yra Rwandos respublika. Iš pastarosios dėl politinių neramumų minios pabėgėlių pabėgo per sieną į Gamą, Zaire. Zairas nebuvo pasiruošęs priimti milijoną pabėgėlių. Dėl visokių trūkumų, o ypač geriamo vandens stokos, ten prasidėjo choleros epidemija. JAV susigriebė padėti, pradėjo į Gamą skristi milžiniški transporto lėktuvai su vandeniu, maistu ir medicinos personalu. Kol viskas tas pajudėjo iš JAV, Zaire ir pasienyje išmirė ir tebimiršta tūkstančiai žmonių. Anot žinia-sklaidos, ten kas minutę miršta vienas asmuo. Visos pakelės yra nuklotos lavonais.

Čia atėjo eilė pasireikšti Zaire skautams. Jie atskubėjo padėti – atlikti gerą darbą. Berniukams šis darbas yra labai niūrus, nes reikia surinkti pakelėse sukritusius lavonus ir nuvežti juos laido-ti į bendro kapo duobes. Per dešimt dienų skautai surinko ir palaidojo 7,000 kūnų. Ir tai tik pradžia, nes pagalbos pareigūnai pramato, kad tokių aukų bus virš 80,000. Padeda prancūzų kariai ir keli iš Europos atvykę savanoriai, tačiau didžiausią našą šiame darbe atlieka vietos skautai. Kasdien skautų skil-

tys apeina pabėgėlių stovyklas, pakeles bei paežerį rinkdami į marškas suvyniotus kūnus. Kūnus perkrautais sunkvežimiais skautai nuveža palaidoti į prancūzų karių iškastus masinius kapus tarp bananų medžių.

Kitur pasaulyje skautai daug lengviau atlieka savo kasdieninę pareigą padėti artimui. O čia matome pavyzdžius, kad gerajam darbeliui mūsų Žemėje skautams esama visokių progų.

KOMETOS NUGALĖJO JUPITERĮ: 21-0

Prieš kurį laiką Shoemaker-Levy 9 kometos skeveldros užbaigė ugningą Jupiterio planetos bombardavimo agoniją. "W" skeveldros smūgis bei sprogimas buvo puikiai matomas Australijoje ir prie Pietų ašigalio. Taip pat australų skraidančioji Kuiper obserbatorija – C141 prekinis lėktuvas, kurio šone buvo iškirta skylė 36 colių teleskopui, stebėdama paskutinės skeveldros atsitrekinimą pamatė šviesų blikstelėjimą.

Daug observatorių jau buvo pabaigę savo stebėjimus kada "W" skeveldra atsitrenkė į Jupiterį, nes planeta jau nebebuvo jų akivaizdoje arba dėl atšiauraus oro nematoma. Esą paskutiniosios į Jupiterį atsitrenkęs kometos skeveldros nepadarė Žemėje matomo efekto. Astronomai susipakavę savo krepšius skubinosi į savo universitetus, kur jiems teks nagrinėti kalnus parsivežtų stebėjimo duomenų.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235TH STREET DOUGLSTON NY 11363

TEL (718) 423-616 FAX 718-423-3979

SKRYDŽIAI Į VILNIŲ IR Į KAUNĄ

San Francisco – Vilnius – San Francisco	\$875
New York – Vilnius – New York	600
Chicago – Vilnius – Chicago	745
New York – Kaunas – New York	600
Miami – Vilnius – Miami	700
New York – Ryga – New York	619
New York – Vilnius	435
New York – Kaunas	435
Miami – Vilnius	475
Chicago – Vilnius	525

Kainos (plius mokesčiai) galioja rugpjūčio 22 – rugsėjo 30, Chicagos kainos galioja iki rugsėjo 15. Po to – žemesnės.

VYTIS TRAVEL

40-24 235 St. St.
Douglaston NY 11363
Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS 1-800-77-89847

Pranešame, kad po ilgų negalavimų rugpjūčio 14 dieną Moraga Kalifornijoje mirė

ALGIRDAS VOKIETAITIS

liūdesyje pasilikę sūnus Algirdas Kaare,
sesuo Gražina ir brolis Kęstutis

Velionio Algirdo palaikai bus palaidoti Lietuvoje

(Atkelta iš 2 psl.)

TRUMPAI

• Ruandos valstybės sostinėje Kigali prieš pilietinį karą buvo 350,000 gyventojų dabar jų liko apie 80,000. Mieste nėra elektros, nėra vandens, daug vyriausybės pastatų susprogdinta.

• JAV kongrese dar ne-sibaigia debatai dėl vyriausybės siūlomos visuotinės sveikatos apdraudos įstatymo. Jam daug kenkia aborto operacijų įtraukimas į sveikatos priežiūrą. Iki šiol federalinė Medicaid programa, kuri apmokėdavo neturtingųjų sveikatos išlaidas, abortų neįtraukdavo, išskyrus atvejus, kur motinos gyvybei grėsavo pavojus ar (kai kuriose valstijose) nėštumas buvo prievartavimo iššauktas. Daug mokesčių mokėtojų priešinosi abortų įtraukimui į naujosios sistemos planą. JAV katalikų vyskupų konferencija priešinosi, nes naujas planas verstų vyskopus ir visus abortų priešininkus savo mokesčiais remti aborto operacijas, o katalikų ligonines verstų daryti tas operacijas.

• Brazilijos futbolo komanda, laimėjusi Pasaulio taurės žaidynes, privertė pasitraukti finansų ministerijos mokesčių departamento direktorių. Žaidėjai, grįždami iš JAV, parsivežė 13 tonų pirminių, kompiuterių, televizorių, drabužių. Muitininkai aerodrome reikalavo sumokėti muitą. Futbolininkai ir jų vadovai atsisakė. Po trumpų ginčų, herojai buvo įleisti be maito, tačiau ginčai tęsėsi spaudoje. Daugumos nuomone, ir pasaulio čempionai turi laikytis įstatymų, nežiūrint, kaip tauta jiems dėkinga.

• Anglijoje vyksta ginčai dėl pasikeitusių policijos darbo sąlygų. Nusikaltimų skaičiui augant, visuomenė reikalauja, kad policininkai mažiau vaikščiotų gatvėse po sau paskirtus rajonus, o daugiau gaudytų nusikaltėlius. Policininkai aiškina, kad jie, patruliuodami gatvėse, daugiau sužino iš vietinių apie įtariamuosius, gauna informaciją. Britų policija dažnai

trūkdoma žmonių, kurie klausia kelio, skundžiasi dėl kaimynų šunų ar girtuoklių elgesio. Vyrauja nuomonė, kad pažįstamas ir draugiškas policininkas yra naudingas, aiškinant nusikaltimus. Londono policijos vadas Sir Paul Condon reikalauja naujo ginklų įstatymo, nes vis dažniau nusikaltėliai panaudoja ginklus prieš policininkus.

• JAV vyriausybė organizuoja tarptautinę karinę jėgą prieš Haitį diktatūrą. Numatoma sudaryti 15,000 karinę jėgą. Kareivių batalioną jau pažadėjo Argentina. Prisdės: Belize, Barbados, Čilė, Gajana, Honduras, Jamaika, Surinamas ir Trinidadas. Olandija žadėjo atsiųsti taikos priežiūros kareivių. Izraelis atsisakė siųsti karių, tačiau pažadėjo medicinos dalinį. Panama pažadėjo priimti iš Haiti bėgančius karo valdžios generolus.

• Nežiūrint sankcijų ir ginklų embargo, buvusios Jugoslavijos valstybės gauna iš užsienio ginklų. Žinios iš Kroatijos tvirtina, kad Bosnijos musulmonai turi 40 tankų, 400 artilerijos pabūklų ir 100,000 kareivių. Jie ginkluoti turtingų musulmonų valstybių lėšomis. Sustiprėjo ir Kroatijos karo jėgos, turinčios ir 20 kovos lėktuvų.

• Exxon naftos bendrovė paskyrė 20 mil. dol. vieno Aliaskos rajono eskimams, kurių yra 3,500, nes jie skundėsi, kad naftos laivas "Exxon Valdez" 1989 m. užteršė nafta jų žūklės vandenį.

• Artėjant JAV lapkričio rinkimams, New Yorko gubernatorius Mario Cuomo žada surengti valstijos referendumą, kuris nulemtų mirties bausmės likimą. Jis pats yra senas mirties bausmės priešininkas. Nuo 1962 m. New Yorke nebuvo jokių egzekucijų, nėra kalinių, laukiančių mirties bausmės. Kalifornijoje, tuo tarpu, 388 kaliniai laukia mirties bausmės įvykdymo.

• Gambijoje įvyko karinis perversmas, pašalintas nuo 1970 m. valstybę valdęs prez. Jawara.

Iš visur apie viską

• Pietų Afrikoje prasidėjo juodųjų darbininkų streikai prieš juodųjų prezidento Mandelos valdžią. Jis išpėjo darbininkų unijas, kad streikai, daugiausia kasyklose, atbaugins užsienio investicijas.

• Šiaurinės Korėjos premjero žentas perbėgo į Pietinę Korėją ir papasakojo, kad Šiaurės Korėja jau turinti penkias atominės bombas ir planuojanti pasigaminti dar penkias. JAV žvalgybos pareigūnai abejoja, ar žentas tiesą sako.

• Vyriausybės studija nustatė, kad trečdalis amerikiečių yra per stori. Tarp gyventojų daugiausia per daug sveriančių yra juodųjų moterų grupėje.

• Po 32 metų pertraukos Indija ir Kinija atnaujino laisvą pasienio prekybą. Indijos sostinėje lankėsi Kinijos užsienio reikalų ministras.

* Kambodžijos jėgos paėmė komunistinių sukilėlių, "Raudonųjų Kmerų" štabą ir neoficialią sostinę-Pailin miestą.

PRAGIEDRULIAI VILTYS IR ...

(Atkelta iš 3 psl.)

"kietai rankai"? Kur tai girdėta, kad tokia valstybė kaip Lietuva, turi net tris pulkus vidaus kariuomenės! Visa tai būtų dar suprantama ir pateisinama, jeigu tas garantuotų gyventojų saugumą. Tačiau gi, kaip matome, ir šiuo požiūriu padėtis Lietuvoje tebelieka grėsminga – žmonės jau net dienos metu nebepažįsta saugūs ne tik gatvėse bei keliuose, bet net ir savo namuose. O juk tvarkai viduje palaikyti nemažiau sėkmingai galima buvo pasitelkti Šaulių sąjungą bei Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Kažkodėl jomis valdžia nepasitiki.

Nesuprantamais lieka Seimo nutarimai, kuriais, praktiškai, atsisakoma sienų su NVS šalimis apsaugos. Nedrįstama netgi pareikšti oficialaus protesto, kada svetimos valstybės lėktuvai pažeidžia Lietuvos oro erdvę. Tik vieną kartą protestą Užsienio reikalų ministerija ryžosi pareikšti, kada tokių

pažeidimų jau buvo netoli šimto.

Esant tokiai padėčiai, visai natūraliai, tačiau nevisai pateisinamai, atrodo tas nepaprastas žmonių abuojaumas, jų nusivylimas ir nenoras domėtis valstybės reikalais, begalinis pesimizmas, lyg tai jau būtų praradę viltį į geresnę ateitį. Nėra abejonės, kad tokios situacijos palaikymu daugiausia suinteresuotos tam tikros struktūros už Lietuvos ribų, bet taip pat neatmestina prielaida, jog ir pačioje Lietuvoje yra išlikusių "brolisčių tautų šeimos" idėjos šalininkų, kurių vienintelis šiuo metu užsiėmimas ir tėra tokių nuotaikų skatinimas. Tam jie išnaudoja kiekvieną valdžios struktūrą ne-teisingą žingsnį ir tokius žingsnius bei sprendimus netgi inspiruoja bei įtakoja.

Tai viena iš pavojingiausių vidinių grėsmių Lietuvai. Jai įveikti turime nedelsiant surasti jėgų.

(Pabaiga)

Pasiteiraukite apie atpigintus bilietus Spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltyje, Jūs nenorite gaišti laiką persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neišleidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruošė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią Jūs tikrai užsipelnėt. Į vieną pusę kainos iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos – iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kompanijų.

PATOGŲS PERSĖDIMAI JAV
Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

SKAMBINKIT JŪSŲ KELIONIŲ AGENTUI ARBA ATA:
800-382-5892.

iš
NEW YORKO
Savaitės dienomis
\$399
Į vieną pusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Savaitgaliais
\$429
Į vieną pusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Studentams
\$349
Į vieną pusę, savaitės dienomis
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Išskrendant iš	Savaitgalį	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
† CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
† LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
† SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus
† Per ATA.
Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorku, tęsiant į Rygą per ATA.

American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra šiek tiek brangesni bilietai turintys mažiau suvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumokami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m., parodant mokyklos ID. ATA suteikia patarimus į Rygą iki Spalio 30, 1994.

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831 - 5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausios lėktuvai

1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinki į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

CLEVELANDE ir apylinkėse

ANTKLODŽIŲ SEKMADIENIS

Šv. Vincento pauliečio dr-ja primena visiems, kad š.m. spalio 8-9 d. savaitgalį bus metinė anklodžių Sekmadienio rinkliava visose Clevelando diecezijos parapijose. Šv. Jurgio par. klebonas kun. J. Bacevičius skatina visus peržiūrėti spintas ir stalčius, kur gal rasite dėvėtas bet tinkamas vartoti anklodes, paklodes bei rankšluosčius. Atgabinkite šiuos reikmenis bažnyčion prieš Mišias š.m. spalio 8-9 d.

Ger.J.

FOTOGRAFUOTI GALI KIEKVIENTAS

Taip kadais Lietuvoje pavadino savo knyga v.s. Kazys Laucius, o čia Clevelande kiekvienas būsimas fotografas gali prasilavinti foto mene – foto mėgėjų drjos – Cleveland Photographic Society (CPS) kursuose.

Š.m. rugsėjo mėn. CPS pradės 74-sius foto kursus. Rudens semestre bus dvi atskiros klasės: 1) Gerosios fotografijos pagrindai (pradžią rugsėjo 13 d.) ir 2) Foto laboratorijos (darkroom) technika (pradžią rugsėjo 15 d.). Kiekviena klasė turės po 10 paskaitų vakarais nuo 7:30 iki 9:45 val. Paskaitose prityrę CPS instruktoriai aiškins spalvotosios ir monochrominės fotografijos poreikius. Bus ir praktiški užsiėmimai bei iškylos.

Informacijai ir registracijai skambinkite telefonu: Jo Ann Mosier 341-5540 arba Nancy Burns 729-3314. Klausytojų skaičius kiekvienoje klasėje yra ribotas, nedelskite registuotis.

CPS draugija buvo įkurta 1887 m. ir be pertraukos veikia 108-sius metus. Tai yra antra seniausia JAV veikianti foto mėgėjų draugija. Ger.J.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND
SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK,
DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE,
PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje,
Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.
Skubiams siuntiniams: AIR CARGO
Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011
639 East 185 th Street • Cleveland, OH
Iš anksto susitarus, paskambinant į
Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose
galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūs gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PARENGIMAI

1994 M.

• RUGPJŪČIO 28 d. Kun. Juozapo Angelaičio 60-ties metų kunigystės sukakties ir 90-to gimtadienio pagerbimas. Šv. Jurgio parapijoje šv. Mišios 10:30 ryto.

• RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė ir Dievo Motinos parapija.

• RUGSĖJO 25 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių atidarymo šventė. Šv. Mišias celebruos vyskupas Edward Pevec Mišios 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

American Fulbright Scholar

seeking to rent inexpensive room in Vilnius household from 9/94 to 6/95. English speaking and meals included a plus. Please call (216) 486-1503 ASAP!

APARTMENT FOR RENT

LAKE SHORE –185 St. Area Modern, large 1 bedroom, appliances, Air cond. Garage included. Quiet bldg. No pets. Lease. \$325 Call 338-3205

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židinys.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

Naujausios žinios iš Lietuvos trumpai

* Lietuvos ambasadorius Lotynų Amerikoje Antanas Dambrava susitiko su naujuoju Kolumbijos prezidentu. Prezidentas pažymėjo, kad jis gerai žina Kolumbijos lietuvius. Įmonės "Distral" valdytojas Algis Didžiulis buvo rimtas finansinis prezidento rinkimų kampanijos rėmėjas. Buves Kolumbijos valstybinio universiteto rektorius profesorius Antanas Mockus iškėlė savo kandidatūrą į Bogotos burmistrus.

* Kalbėdamas apie Rusijos karinio tranzito per Lietuvą problemą, premjeras Šleževičius teigė, kad tranzitas "vyko, vyksta ir vyks ateityje". Reikia tik nustatyti tvarką, pagal kurią tranzitas turėtų vykti. Ta tvarka galiotų ne tik Rusijai, bet ir kitoms šalims. Jo nuomone, Lietuva turėtų stengtis, kad Rusijos kariniai kroviniai keliautų per jos teritoriją, nes tai atneštų papildomų pajamų. Šiuo metu Rusijos kariuomenė keliauja per Lietuvos teritoriją pagal susitarimą dėl išvedamos iš Vokietijos kariuomenės. Rugpjūčio 31 ši sutartis pasibaigs.

* Aukščiausias Teismas svarstė Tėvynės Sąjungos skundą, susijusį su referendumo organizavimu. Pareiškėjai prašė panaikinti Vyriausios Rinkimų komisijos sprendimą, kad Prezidentas ir Vyriausybė turi pirmenybę agituojuojant prieš referendumą. Prezidento kanceliarija nusiuntė televizijai raštą, kuria-

me paprašė skirti laiko agitacijai prieš referendumą pačiu geriausiu laiku. Teismas panaikino Vyriausios Rinkimų komisijos sprendimą. Tačiau pagal Konstituciją Prezidentas ir Premjeras gali kalbėti per televiziją aktualiais šaliai klausimais kiek tik nori. Prezidentas Brazauskas jau viename interviu pareiškė, kad jis neis balsuoti.

* Telsių vyskupijos Kunigų tarybos nariai kreipėsi į tikinčiuosius referendumo klausimu. Išspausdintame pareiškime jie kviečia visus tikinčiuosius dalyvauti referendume ir pritarti visiems aštuoniems referendume keliamiems klausimams.

* Prezidentūra įsigijo naują automobilį. Dabar Prezidentas Brazauskas į medžioklę galės vykti pagal specialų užsakyamą pagamintu mikroautobusu "Volkswagen". Pirkinyso mokesčių mokėtojams kainavo virš 57 tūkstančių vokiečių markių. Kaip žinia, prieš tai turėtų "Nissan Patrol" džipą pavogė.

* Nuo rugpjūčio 15 dienos studentai galės gauti lengvatinius kreditus su 5 procentų metinėmis palūkanomis. Kreditas negali viršyti 100 litų per mėnesį. Pinigus reikės pradėti gražinti praėjus 18 mėnesių po studijų baigimo. Skolą jis turės gražinti per dvigubai ilgesnį laikotarpį nei studijos, t.y. jei jis studijavo 5 metus, tai paskolą turės gražinti per 10 metų.

(AGEP)

SĖMĖS MOKSLO KELYJEI

Heleina Macevičiūtė, Tado ir Silvijos Macevičių duktė, šį pavasarį baigė Notre-Dame Cathedral Latin gimnaziją. Už pažangumą moksle gavo visą eilę atžymėjimų ir buvo išrinkta į National Honor Society. Gimnaziją baigė geriausiais pažy-

CLEVELANDIEČIŲ DĖMESIUI

Amerikiečių organizacija "Center for Intercultural Relations" vėl kreipiasi į Clevelando lietuvius su prašymu priimti iš Lietuvos moksleivius mokslo metams, arba nors vienam semestru. Moksleiviai lankys vietines gimnazijas. Gaus pilną sveikatos apdraudą ir kišenpinigių \$125.00 mėnesiui. Laukiančių žinios apie juos primsiančias šeimas yra šie moksleiviai: Naugirdas Kazlauskas, Rytis Kavaliauskas, Edgaras Kateiva, Linas Klimavičius, Eglė Laurinavičiūtė, Laura Milasevičiūtė, Valdas Sarocka, Tadas Davulis, Elena Kanaplich. Dėl informacijų skambinkit: Dr. Thomas Watts 751-2410, 751-0009.

AUGUSTAS VISMANTAS, gyvenantis Vilniuje, Keramikų p. Nr. 28, ieško giminių Clevelande. Jo dėdė Domas Vismantas gyveno 1337 E. 68 St. dirbo kepykloje ir mirė.

Augustas Vismantas norėtų sužinoti apie dėdės gyvenimą. Kas jį pažinojo prašomi atsiliiepti.

miais ir todėl jai buvo pasiūlytos dvi stipendijos tolimesnėms studijoms Denison ir Dayton universitetuose. Heleina pasirinko Denison universitetą, kur šį rudenį pradės studijas, kurias tikisi užbaigti medicinos daktarės laipsniu.

Heleina nuo vaikystės dalyvavo lietuviškame gyvenime lankė šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, priklausė Neringos skaučių tautui, šoko Grandinėleje. Tikimės, kad šis jos jaunų dienų tautinis ir dvasinis kraitis praturtins ir išliks gyvas jos ateities gyvenime ir linkime Heleinai daug ištvermės ir sėkmės siekiant nelengvos medicinos daktarės profesijos.

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Matioška J., Centerville	8.00
Žitkevičius L., Brooklyn	3.00
Žiedonis K., Willoughby H.	5.00
Melsbakas R., Cleveland	8.00
Mikulskienė O., Cleveland ..	3.00
Steponis B., Seven Hills	25.00
Banys A., Bloomfield H.	5.00
Kukučionis A., Tinley Park ..	5.00
Dirmantas B., Chicago	10.00
Budreckas I., Chicago	10.00
Latvėnas R., Culver C.	5.00
Veitas B., Milton	25.00
Janušonis A., Woodhaven ...	5.00
Vaišnys M., Philadelphia	5.00
Gutauskienė J., St. Pete.	5.00
Šulaitis J., St. Petersburg ...	10.00
Jakštas WT., Lakewood	20.00
Vodopalis R., Highland H. ..	5.00
Giedraitis K., Livonia	20.00
Girdvainis V., Chicago	30.00
Vaikutis V., Stamford	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

TRISDEŠIMT ANTRAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Apimtis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytų, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiu įteikti data 1994 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

Mylimai

A. A.

ROMAI VAITIEKŪNIENEI

Lietuvoje mirus, jos seserį IRENĄ SUŠINSKIENĘ nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Roma ir Algis Čepuliai
Jonas Gudėnas
Irena ir Edvardas Rydeliai
Ona ir Kazys Raliai
Ona ir Vacys Rociūnai
Roma ir Henrikas Tatarūnai

A. A.

pulk. JONUI ANDRAŠŪNUI

mirus reiškiamo gilią užuojautą žmonai VERONIKAI ANDRAŠŪNIENEI dukrai DALIAI su vyru VYTAUTU ir anūkėms RIMAI ir DALYTEI

Irena ir Vytautas Tamošaičiai
Algis Tamošaitis
Eugenija Tamošaitienė

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK

Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.